

**De reformatione
virium anime.**

D. Gerardi Zuercheri

Die Reformations
Bibliothek

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

Annotatio capitulorum tractatuli
subscripti: de reformatiōe viriū aīe

De lapsu hoīs a statu rectitudinis et de cor-
dinatione viriū aīe. **Ca. i**

De duobus exercitijs: in quibz deuotus
se poterit exercere circa lapsū suū a statu
rectitudinis. **Ca. ij**

De primo exercitio: et q homo deuotus in
oibz exercitijs suis habebit pre oculis fi-
nē suū: qē puritas cordis et caritas. **Ca. iij**

De scdo exercitio videlicet de hoīs refor-
matiōe: et qbz exercitijs homo poterit ad
sui cognitionē puenire. **Ca. iij**

Qualit homo per discussiōē sui venit ad
ppriā cognitionē: et qmodo homo debet se
de toto statu suo discutere. **Ca. v**

De quotidiana examinatione in cōmuni-
bus excessibus. **Ca. vi**

Qualit hō scdo pōt veire ad cognitionē sui
si libēt audit suos defect⁹ ab alijs. **Ca. vij**

Qualit homo per pugnā et resistentiā ptra
vitia venit ad cognitionē sui. **Ca. viij**

Q in pugna vitioz discernūtur desides et
feruidi: et q desides retrocedūt. **Ca. ix**

Qualit hō ex cognitione sui fit idoneus ad
admonendū alios. **Ca. x**

Annotatio

- De cōpunctione: et quibz modis homo in
cōpunctione se poterit exercere. La. xi
- De formatiōe triū viriū aīe: scz itellectus
memorie ⁊ volūtatis. La. xij.
- De itellect^o reformat^o p sciam. La. xij
- De reformatione itellectus per experi//
mentum. La. xiiij
- De reformatiōe itellect^o p sacrā lectionē:
⁊ q̄līt scriptura sit legēda. La. xv
- Qualiter itellect^o reformat^o p alioz ifoz/
mationē ⁊ p̄siliū. La. xvi
- Qualr itellect^o reformat^o p b̄ q̄s s̄r tēpra
tionibz ⁊ passiōibz suis p̄silit alios. c. xvij
- De reformatione memorie: ⁊ tribz gradibz
reformandi eā. La. xvij
- De certis materijs ⁊ tēporibz ad meditā/
dū deputatis. La. xix
- Qualit̄ fiat memoria pctōz. La. xx
- Generalis mod^o ad meditādū vl̄ formādi
meditatiōes de morte. La. xxi
- Generalis mod^o ad formādū meditatiōes
de penis iferni. La. xxij
- Generalis mod^o meduandi circa extremū
iudiciū. La. xxij
- Sñales meditatiōes de gl̄ia celesti. c. xxiiij
- Breuis mod^o meditādū circa bñficia dei.
La. xxv

Capitulorum

- De vita xpi s̄b op̄edio collecta. La. xxvi
De cena dñi: z preparatione ad sumptio-
nē corporis xpi. La. xxvij
De generali modo exercitādi se in passione
domiui. La. xxviii
Passio xpi breuiter collecta ad modū fasci-
culoz. ¶ Prim⁹ fasciculus. La. xxix
Secūdn⁹ fasciculus. La. xxx
Tertius fasciculus. La. xxxi
Quartus fasciculus. La. xxxij
Quintus fasciculus. La. xxxiij
Sextus fasciculus. La. xxxiiij
De exercitio orationis. La. xxxv
De refozatiōe volūtatis. p̄mo a cl̄pa. c. xxxvi
Quod locū superiorē z occupationē exteri-
orē volūtatis ordinata de suo refugit: sed
ex īperio suscipit. La. xxxvij
Quod aliter pugnādū est ī vitia carnalia
aliter p̄tra spūalia. La. xxxviij
De modo operādi manib⁹. La. xxxix
De ordine aggredīdi in extirpatione z ex-
purgatione vitioz. La. xl
Quod pugnādū est ī vnū vitiiū. La. xli
De duobus veris bellatoribus necessarijs
De septem vitijs capitalib⁹ (La. xliij
in genere. La. xliij
De certamine ī gulam. La. xliiij

Annotatio capitulorū

De remedijs gule.	Ca. xlv
De virtute sobrietatis et eius gradibus.	Ca. xlvi
De pugna et natura luxurie.	Ca. xlvij
De remedijs luxurie.	Ca. xlvij
De philargyria.	Ca. xlix
De ira: et remedia contra iram.	Ca. l
De invidia et ortu eius.	Ca. li
Quomodo ad dilectionem proximi peruenitur et quomodo seruatur.	Ca. liij
Quomodo ita se homo habebit ut diligat et diligatur ob omnibus.	Ca. liij
De accidia: et remedia.	Ca. liij
De tristitia: et pugna contra eam.	Ca. lv
De vana gloria: et pugna contra eam.	Ca. lvi
De pugna contra superbiam.	Ca. lvij
De carnali superbiam.	Ca. lvij
De quatuor in omnibus exercitijs spiri- tualibus attendendis.	Ca. lix

De reformatiōe viriū aīe.

Incipit tractatulus deuotus de
reformatione virium aīe. Domini
Gerardi de zutphania. De lapsu
hoīs a statu rectitudinis: et de or-
dinatione viriū anime. Capitulū. i.

Homo quidā descēdit de hierusalē
in hiericho. His vbiis mystyce hu/
manū generis lapsus describitur:
ac sub significatione hierusalem z
hiericho: a q̄ statu rectitudinis: ad quā de/
iectionē corruit designat. Si q̄dē homo iste
adā p̄toplast⁹ recte intelligit: in quo totū
gen⁹ humanū qd̄ per seminalē rationē in
eo fuit et ex eo p̄diit: nō incōgrue subaudit^r
Iste igit̄ homo descendit de hierusalē in
hiericho: id est: de statu rectitudinis z ino/
centie: ad statū vel poti⁹ casū mutabilitat̄
z miserie. Sed dicā apti⁹: a qua hierusalē
ad quā hiericho iste homo descēderit. Hierusalē: visio pac̄ dic̄it̄. Hiericho vero luna
qm̄ mutabilitatē inuit: interpretat̄. Tūc aut̄
homo iste recte ī hierusalē fuisse dic̄it̄: cū p̄
vires apphēsivas: intellectū videlicet z ra
tionē ceterasq; vires: clare ac perspicaciter

De reformatione

discerneret: ac etiā ipm deū mūdīs et itelle/ctualibz oculis ac mētalibz extasibz et si nō p essentiā itueret. Per vires etiā appetiti/vas: scz uolūtātē: irascibilitatē et cupiscibi/licitatē: ceterasq; vires: potētias et aff: cto nes sibi iditas oimodā pacē et trāquilitatē possideret: cū breuiter omne qd̄ debuit: cla/re intellexit: atq; sine appetitu contrario seu quīs contradictiōe: imo cū delectatiōe voluit et appetijt: sicut se debere appetere ratiois iudicio intellexit. Sed homo iste dū deo sē esse noluit: cui soli sē esse debuit: etiā suū miferi⁹ vires videlicet inferiores: sibi rebelle factū est: atq; sibi ipsi grauis q; sē esse etē/psit: atq; ita hō fact⁹ est sibi ipsi grāuis: et ppa ei⁹ vita facta ē ei tēptatio: et cōtinuo sū va/rios mot⁹ cupiscētiā et suggest⁹ desiderioz mutat vt luna: et nūq; i eodē statu pmanet: donec ad illū statū redeat vñ ad hāc muta/bilitatē miserā est. plapsus. Merito igit̄ homo de ih: alim dicit̄ in hierico descendisse.

De duobus exercitiis: in quib⁹ de uot⁹ se poterit exercere circa lapsū suū a statu rectitudinis. Ca. ii.

Ecce homo: vbi fuisti: et vbi corruisti: Quid amisisti: et quid iuenisti: quid

Virium anime

sis: et quod fuisti. In hierusalem fuisti: in hierico
corruisti. Amisisti pacem: tranquillitatem et gau-
dium: leticiam et quietem. Inuicisti in quietudinem: tri-
sticiam: labores et dolores: et continuam mutabi-
litate. Fuisti intellectuali lumine plene illustra-
tus: ab omni fece concupiscentiarum depuratus. Nunc
autem es ignorantie nubilo excecatus. omniaque ossa
tua concupiscentiarum fecibus medullis sunt infusa.
In his duobus quicquid deuotus es quicquid rectam et
directam viam in exercitiis spiritualibus obtinere
desideras: iugiter versare: in his studete iu-
giter exercitare. Primo: ut semper ante mentis
oculos habeas: unde cecidisti: et quod fuisti:
ut inde intelligas quod esse debeas. Secundo
frequenter discutias: sepe reuoluas quod modo
sis: seu qualis sis: ut inde propendas quantum ab eo
statu distas unde cecidisti: et scias quantum tibi
restat viam ad illum statum proficiendo retere.

De primo exercitio: et quod homo
deuotus in omnibus exercitiis suis ha-
bebit pre oculis finem suum: qui est pu-
ritas cordis et caritas. **Ca. iii.**

Primo igitur semper ante mentis oculos
habe: quid fuisti: et unde corruisti: ut
scias quid esse tebeas: et ad quid per-

De reformatione

exercitia tua tēdas. Finis enī exercitiorū
tuoz ad quē tēdere debes est: vt possis redi/
re: et illi statui vnde: vt dictū est: corruisti
ppinqre. Sicut aut viator q̄ finē vie sue ne
scit: et locū q̄ p̄get nō cōsiderat vl' attēdit: fre
q̄nt errat: mltū laborat et paz pficit. Sic si
ī exercitijs tuis spūalibz finē exercitiorū n̄
attēdis vl' cōsideras: frequēt mltū laborabis
et a fine tuo eq̄ distabis. Sepe pardua i
iunijs et vigilijs et similijs mltū fatigaberis
et paz ī vera spūalitate pficies. Hic aut fi
nis tuus: vt dictū est. debet eē vt statui vñ cor
ruisti possis ppinqre. Ut aut de h̄ fine tuo
enucleari⁹ s̄ alijs vocabulis itelligas: sci/
re debes: q̄ duo sūt tibi fines ī oibz exerci/
tijs tuis pfigēdi. Un⁹ pncipalis seu vlti/
mar⁹: et h̄ est caritas. Ali⁹ scđari⁹ et dispo/
sitiū⁹: seu vltia dispositio ad finē pncipalē
et h̄ est puritas cordis. Ad hec i ḡit duo: ca
ritatē sc̄z: et cordis puritatē: debes in oibz
exercitijs tuis oculū intētionis dirigere:
eazq̄ sēp fixa pre oculis habere. vt penes h̄
cognoscas quantū in tuis exercitijs pfici/
as vel deficias: qz tantū pficis quantū his
ppinquas: et tantū deficis quantū ab illis
recedis. Sicut verbi gratia. Sagittarij si
gnū aliquod cōstituūt: penes qd̄ aduertunt

*Duo fines
exercitiorum*

1
2

Viriū anime!

an artificiose bene vel male sagittent: qđ
alias si nullū signū pstituerēt sed in vacuū
serē sagittarēt: penitus ignorarēt. De his
duob; finib; pstituendis: dicit Augustin⁹
in tercio libro de doctrina xp̄iana. Dīa in
sacra scriptura valēt ad caritatē nutriēdā
et corroborandā et cupiditatē vincendam.
Et s̄m apostolū. Finis pcepti est caritas de
corde puro: zc. Et itē de his duob; finibus
Abbas moyses ī p̄ma collatōe patrū: multū
pulcre differit: z diffusi⁹ declarat dicēs īter
cetera. Incassū molit̄ hec exercitia: videlicz
vigilias. ieiunia. aliāq; similia: q̄s quis his
velut sūmo bono p̄tēt⁹: intentionē cordis
hucusq; defixerit. et nō ad capiēdū finē. vi
delicz cordis puritatē: oē studiū p̄tut̄ extē
derit. S; ne cogites q̄ hi duo fines ab eo
differāt quēs dixi m⁹ finē eē debere exerciti
orū tuoz: vt videlz illi īteriori statui n̄ro vñ
sum⁹ prolapsi redeūtes pp̄inq̄m⁹. qz idē est
cor purgare ad puritatē cordis. vel ad cari
tatē tēdere. et illi statui pp̄inq̄re. Quod vt
melī⁹ itelligas. scire debes q̄ s̄m Augustinū
Caritas est mot⁹ animi ad fruendū deo pp̄
se. Ecōtrario aut. Cupiditas est mot⁹ ani
mi ad fruendū se vl̄ q̄libet corpore nō pp̄
deū. id est. breuiter quis appetit⁹ vel mot⁹

3 vsus
ss scriptura

70

De reformatione

inordinat⁹ ad delectadū in creaturis. Quā
tū autē s^m Augustinū regnū cupiditatis
destruit: tantū regnū caritatis auget. Cor
autē purgare nichil aliud est: q̄ cupiditates
extinguere. Cupiditates et ordinatas cō
cupiscētias extingere: est vires aīe reformare.
Vires aīe reformare: est statui vnde
corruim⁹ ppinquare. Ergo q̄tū cor purga
mus a cupiditatib⁹: tantū aīe vires refor
mam⁹: tācūq̄ regnū caritatis in nobis edifi
cam⁹: et statui vñ lapsi sum⁹ ppinquamus
Igit breuit⁹ finis tu⁹ ad quē oēm mētis in
tentionē: oēm conatū et laborē debet dirige
re et ordinare est: vt cū dei adiutorio q̄tū
poteris vires aīe tue reordinatas et dispo
sitas ex lapsu tuo in p^rthoplasia: ad id et s^m
id ad qd̄ et sicut tibi fuerūt a dño deo vtilit⁹
idite studeas reformare. Intellectū scz: vt
deū ceteraq̄: et maxime spūalia et diuina cog
nosceda et intelligas. Volūtatē et appetitū:
vt deū aliq̄ diligēda et appetēda diligas
atq̄ ames. Memoriam: vt spūalib⁹ et celesti
bus valeas iugit iherere. Sic affectiones
ceteras: amorē: timorē: odiū: spem: gaudiū
et tristitiam: vt tantū amem⁹: timeam⁹: odiam⁹
sperem⁹: gaudeam⁹ et tristemur vere
amāda. timēda: odienda: sperāda: et de q̄b⁹

Virium anime

Iuste gaudēdū z tristādū est. Itaq; h̄ modo
statui illi trāquillitatē īterne: quē in lapsu
p̄mi hoīs amissim⁹ pp̄inquam⁹. Tātoq; ma
gis trāquillū z quieti erim⁹: q̄to in isto pro
fecerim⁹. Unde quidā hoc p̄siderātes: vol
cāt in cordis puritate p̄ficere: esse: ad īpassi
bilitatē tendere. Hoc modo cor purgare: et
vires aīe reformare: est p̄tutes mēt̄z īserere
Nichil enī aliud est p̄t⁹ fm̄ beatū Basiliū:
q̄ bñ vti motib; a deo naturalit̄ nobis īsit.
Istud est vere z sp̄ualiter p̄verti: vires scz
aīe z affectiōes a deo z recto statu suo auer
sas: deordinatas z d̄spositas: ad debitū
statū suū p̄vertere: reducere et reformare.
In isto est vera p̄fectiō. Tantū enī vnū q̄dōq;
est p̄fecti⁹: q̄to plus appropinquauerit suo
fini. Nec est pietas dei qua deus colitur:
habēs p̄missionē vite: que nūc est z future.

De secundo exercitio: videlicet
de hominis reformatiōe: et quibus
exercitiis homo poterit ad sui cog
nitionē peruenire. Ca. iiii.

Quidisti homo. qualis z ubi fuisti: q̄d
amissisti: quo rursū p̄ficiēdo debeas
redire: z ad quē finē om̄ia exerciti

Virgād

*Coverti
quid*

De reformatione.

tia tua dirigere: ad hoc vitelicet: vt cū dei adiutorio vires aīe tue reformes: cor tuū a cupiditatibz & affectiōibz iordinatis & no- rīis & cupiscentijs purges. Nūc igit scdo vt dixim⁹: debes diligētissime discutere q̄ h- lis modo sis: & q̄stū a p̄dicto statu & fine tuo distas. i. q̄ sint vires & affectiones aīe tue deformatē: i. disposite & deordinate: q̄q; mī- tis & varijs cupiditatibz cor tuū sit pollu- tū. Si enī nō lent⁹. quomodo & in q̄bz vi- res potētie et affectiōes aīe tue deformatē sunt: q̄ modo reformabis. Si ignoras q̄bz cupiditatibz cor tuū est sordidum: quō q̄so purgabis: cū nichil in te videas purgādū. Igit̄ aīe oīa in hac parte te ipsū discerne agno- scere: & q̄d purgandū fuerit scire: vt ita i te verū esse p̄bes: q̄ cognitio propria iniciū sit salutis. Tria autē sūt p̄cipue quibz tuā deformitatē poteris agnoscere: & quibz cu- piditatibz pollut⁹ fueris edoceri. Primū est: vt te ipsū diligenter discutias. Scdm est: vt tuos defect⁹ ab alijs frequēter & libē- ter audias Tertiu: vt virilibz vitijs resistēdo eoz in te fortitudinē per corūdē p̄tra te re- sistentiā experias. Per primū te ipsū vides vt qualis fueris discas. Per scdm audis vt q̄d vidisti credas: & fiat fides ex auditu

Viriū anime

Per tertiū. quodāmo manibus palpas vt
omnino contradicere quā ita sit ne queas:
ne in aliquo valeas dissimulare.

Qualiter hō per discussionē sui
venit ad propriam cognitionem: et
quomodo homo debet se de toto
statu suo discutere. Capitulū. v

Uligit teipsū diligētē discussionē
tui p̄si^o discas agnoscere: esto tui p̄si
us iust^o iudex et rigid^o iudex tui microcosmⁱ
mi: frequēter vlt saltē sepe ascēde tribunal:
et accersitis corā te q̄b^o regimē regni tui: id
est: tui p̄si^o omisit. Et p̄mo p̄cipaliorib^o
id est: intellectu: affectu et memoria rigid^o discite
me discute q̄modo vna q̄q^o officiū suū exple
at: et q̄stū distēta sua originali iustitūe p̄
q̄ idite sūt tibi. Vide vtrū ne ratio tua sit
erronea. Vide vtrū se ip̄licet circa curiosa
relinquēs salubria. Vide vtrū ne decepta p̄
prio iudicio mag^o te se sentiat q̄ debeat: ma
gis sc̄z scire: mag^o sc̄m eē: et ita q̄ te i regnū
tūū itroducat sup̄biā: volētē te aliqd eē vel
te ferētē sup̄ alios. Itē an itroducat p̄tina
ciā sibi meli^o q̄ q̄buscūq^o alijs credentē: et
ita te sua deceptiōe faciat inducibilē: ifoz

ef

De formatione

mabilē : bonoz consilioz incapacē . Et de
multz alijs sibi ꝓmissis : coge ꝓꝓriā rationē
tibi rationē reddere . Deinde examina affectū
de sibi ꝓmissis . Uide qđ amet : quid odiat :
z ꝓcipue vide vnde letet : vnde tristetur et
perturbet . Uide vtrū ne ꝓcupiscibilitas se-
pe cōtra tuū imperiū int̄roducat appetitū
gule : luxurie : auaritie . Utrū ne irascibilitas
iracundiā : desperationē : z sic de alijs . De-
inde voca inferiores officiales circa minora
occupatos . Uide si ne ocul⁹ sepe impudice
respiciat : si ne auris lasciuia z nociua libent̄
audiat . Et breuit̄ totū statū tuū fm̄ interiorē
z exteriorē hoīem diligēter examina : si
scz omnia tibi a deo vel hominibus ꝓmissa :
sicut debes : fideliter z diligēter studeas
adimplere . **U**trū vide ꝓcipue : an cū oībus
caritatē teneas . An nōnunq̄ ledas cōsci-
entias alioz scandalo : inq̄tudine : singula-
ritate vel nouitatū ꝓsumptione .

De quotidiana examinatione in cōmunibus excessibus. Ca. vi.

Obes etiā quotidie aliā de te facere
examinationē licet breuiorē : videlicet
de quotidianis excessibus tuis : vt
scz omni die videas vtrū ne fuisti negligēs

Virium anime

In oratiōib; tuis et meditationib; et piger
in operatiōib;. Utrū ne fuisti negligens ad
resistendū tēptationib;: ad expellendū ma
las affectiones: in quib; forsitan imoratus
es. ⁊ sic de alijs multis. Si aut homo p̄dicto
modo districte te examinaueris: tūc iuenies
q̄tū vires aīe tue sint deformatē: q̄tū affe
ctiōes imūde: q̄tūq; a hieri usalē descēde
ris: ⁊ vere in hiericho mutabilitatis: et in
regionē dissimilitudinis plapsus sis. In
ueniesq; q̄ inimici hoīs domestici eius: vt
exclamare opus habeas. Amici mei ⁊ pri
mi mei aduersi me appropinquerūt et ste
terūt. Et q̄ iuxta me erant: id est. vires aīe
interiores: que maxime iuxta eā sunt: de lō
gesteterūt. motib; suis impugnādo. Inue
nies q̄ solū tibi velle adiaceat: et in nullo
alio in te perficere inuenias. Igitur velle
tuo et volūtatī tue districte p̄cipias: vt oē
quod per istā discussionē inuenisti in te ⁊ in
regno tuo neglectū: d̄rutū vel male actū:
ipsa volūtas disponat: reedificet ⁊ emēdet
Hoc autē tūc facies: si de omnib; feruida
voluntate proponas te emendare.

**Qualiter homo secūdo potest ve
nire ad cognitionē sui: si libēter au-**

De reformatione
dit suos defect⁹ ab aliis. Ca. vii.

E Vere homo multū tui cognitiōe
per predictā discussionē: siue in ge
nerali de toto statu tuo ⁊ ordinatōe
siue etiā de quotidianis defectib⁹ ī speciali
p̄ficeres: si te sine dissimulatōe: sine pallia
tiōe et palpatione iudicares: si velū p̄prij
amoris et ad teipsū inclinationis: qđ in te
oculū cecat vel extinguit: et iudiciū rectū
puertit: remoueres. Nūc hō zel⁹ ipse quē
ad te nimīū geris: nō sinit te recte de teipō
sentire et iuste iudicare. Intē q̄ frequēt⁹
in fundo cordis tui nescio quō teipsū excu
sas vl' alleniādo blādiris: etiā in vitijs ⁊ de
fectib⁹ quos aperte in te vides. Hinc est q̄
sententiā quā de teipso p̄fers: nō sustines
patient⁹ ab alijs p̄firmari: nec qualē te iudi
cas ab alijs vis reputari. Si hō teipsum
vis cognoscere: ⁊ sc̄tōs q̄ p̄p̄e cognitiōi stu
duerūt imitari: sūmo conamine stude vt vi
tia tua etiā ab alijs frequēter tibi inotescāt
vt sic tibi fiat fides de teipō ex auditu alioꝝ
Uñe gregi⁹ doctor Augusti n⁹: scribēs ad
sanctū hieronymū. Uideo inquit interdū
vitia mea: sed malo ea audire a melioribus
ne forte dū ipse de me sententiā profero:
mēticulosam forsitā michi poti⁹ q̄ verā vi

Viriū anime.

teozintulisse sententiā. Et ergo dicit beatus Bernardus. quod sepe in istis nos melius videt oculus alienus quam proprius. Tanto siquidem alienus verius de nobis sententiatur: quanto liberius ab inclinatione ad nos vitiosa qua nos a vero de nobis iudicio prepedimur.

Qualiter homo per pugnam et resistentiam contra vitia venit ad cognitionem sui.

Capitulū. viii.

Sciis homo qualiter per tuam discussionem te ipsum discernere debeas. et qualiter ab alijs tua tibi vitia referentibus debeas libenter audire: ut quod tu discernisti quas firmius credere: accede ad tertium: quod est his duobus efficacius ad tuam cognitionem promotiuum. quod in nullo finit ut vitia dissimules: sed scit te ea quodammodo: ut ita dixeris: manibus palpitare. Hoc autem fit ita. si sancti spiritus ardore successus. incipis viriliter cupiditates tuas et appetitus inordinatos quos per premissam discussionem vel experientiam tuam in te repperisti vel sentis: eijcere et expugnare non permittes ad horam in te quantum in te est tales motus siue superbie: siue inanis glorie: gule vel luxurie immorari: sed subito cum eos percipis: statim surgis et accendis gladium tuum super

De reformatione

femur tuū: et te p̄paras ad bellandū. **S**ed et
cū te nō impugnant nec infestant: tu ea im-
pugnās: q̄rens quomō p̄traria vitij̄s tuis
et passionibz agens poteris ea si fieri potest
radicit⁹ extingere et extirpare. Verbi gr̄a
Sentis te nōnūq̄ appetitu glorie ferri: mo-
ueri altitudinis et dignitatis ab̄itōe. gule
luxurie. et alioz motibz agitari: hīc tu velut
alter phinees zelo ignit⁹ feruida volūtate
incipis oīa agere que huiusmodi concupi-
scentijs etiā iā quiescentibz sint p̄traria et
eoz expulsua: oīa scz vilia et despecta age-
re: loqui. et c. **S**ed cū hoc facere et p̄tinuare
īceperis. tūc vere in te senties: et vt dictū
est. quod amō manibz palpabis fortitudinē
in te vitioz et passionū. et deordinationē vi-
riū anime et affectionū. Insurgēt enī cōtra
te ea que laboras extingere vitia. viri līt
se p̄tra te defendētia. Et tu rursus irat⁹ in-
surges p̄tra ea: et fiet iter te et tua vitia gr̄a-
dis et grauis lucta. ita vt nōnūq̄ resiliās et
itez respiscas: nōnūq̄ deijciaris et itez re-
surgas. atq̄ ml̄totiēs fatigat⁹ cū videris le-
gē carnis tue tā forte et tā ip̄ortune legi mē-
tis et volūtati tue resistētē: clamare necesse
habeas et sententia cū apostolo. Quis me
liberabit de corpore mortis hui⁹? **E**t itē cū

Viriū anime.

ppheta. Qm̄ iniquitates mee supgresse sunt
caput meū. sicut on⁹ ḡue ḡuate sūt sup me.
zē. Atq; ita vere discēs cognoscere q̄ sis
plen⁹ iordinat⁹ cupiscētis z nociuis cu/
pi ditatib⁹. Et he q̄tū valide sint in te z ra/
dicatē. Ecce inq̄t Chrysostom⁹ sup matheū
Ostēdo tibi magnā et insupabilē p̄secutionē
in corpore tuo. Incipe resistere desiderijs
tuis: et tūc intelliges q̄ fortes spūs desi/
derioꝝ maloꝝ persecuūtur te. Hec est enī
pugna ḡuissimā. q̄ potuerit odire qd̄ amat:
z amare qd̄ odit: hec Chrysostom⁹. Ecce ḡ
q̄ directā z rectissimā viā ad tuī cognitiō/
nē in hac parte. Sane q̄ diu ipsa vitia ī/
pugna re nō īcipis: nec legitime resistis: ipsa
qd̄amō abscondita sūt ab oculis tuis. Latēt
em̄ in te: vt ea p̄fecte nō sentias. Audi de
hac re exp̄tissimū ī hac materia. Impugna
ri inq̄t signū ē qz pugm⁹: qd̄ est dicere. Si
pugnā ipugnatiōes z resistētias vitioꝝ
sentim⁹. Si vero nos desides ab ipugna/
tione cessam⁹: efficiamur stupidi z insensibi/
les: eoz ipugnatiōes et resistētias nō sen/
tientes. Et audi elegantē cuiusdā patris
sup hoc similitudinē. Cū ianua apta fuerit
et intrat et exit quicūq; velit. nō audit so/
nit⁹ pulsant⁹: sed solū cū fuerit clausa. Ita

De reformatione

si adit⁹ cordis tui pateat vitioꝝ affectib⁹
cū videlicet diligenter nō p̄sideras quales
affectiōes in te nutrias : nec virilit̄ resistas
tūc ip̄ortunas eaz ⁊ validas nō p̄cipis sug
gestiōes. Hic ē illud b̄i hieronymi. Pessi
ma tēptatio est nulla tēptatione pulsari. id
est. nō sentire pulsari. cū nullus sit sine tē/
ptatiōe. cū tēptatio sit vita hominis super
terrā. Quomodo vitij̄s resistere: et contra
ea legitime pugnare debeas: inferius de
reformatione volūtat̄is clari⁹ ostendetur.

¶ Quia in pugna vitiorū discernū=
tur desides et feruidi: et q̄ desides
retrocedunt. Capitulū. ix.

Hec pugna cōtra vitia: et eoz cōtra
nos resistētia: est aqua p̄tradictiōis
de qua dñs ait. Apud aquā p̄tra/
dictiōis p̄bauit te. Hic enī vere velut ī for
nace tribulatiōis probat et discernit dñs
inter legitimos ⁊ desides bellatores. Nā
vsq̄ ad hāc aquā: oēs indifferēter cū gēde
one egrediunt̄ ad bellandū: sed cū vsq̄ ad
hanc aquā ventū fuerit. desides illegitimi
⁊ tepidi: ad labendū aquas incuruant ge/
nua. id est: a p̄pria cōcupiscentia abstracti
⁊ illecti ac tēptatiōe victi fortitudinē i cur

Viriū anime.

uant ⁊ dimittūt: nō potentes ad tēp^o mo-
dicū rēpratiōnē sustinere: sed redeūt. Alij
quidē simplicit̄ in egyptū mūdane puer-
sationis. Et quidē eunt: vt crescāt et p̄ficiāt
in hoc seculo. Et hī sunt. quos mouet pes
supbie: appetit^o honoris ⁊ alti status. Nā
ibi ceciderūt qui operant̄ iniquitatē. Qui-
dā autē vt sedeāt sup ollas carniū ⁊ come-
dant pepones. ⁊c. Et hī sūt: qui cōputre-
scunt sicut iūmēta in stercore suo: vitijs vi-
delicet carnalib^o. Sūt hō alij q̄ nō redeūt
corpore ad mūdū: nec ex toto in egyptū: s̄
tamen nec volūt ingredi terrā p̄missiōis:
sed manent ab ista parte citra iordanē cum
dimidiā tribu manasses: vt pascant pecora
sua: volētes esse de israel: nec tamē ingredi
terrā p̄missiōis. Hi sunt q̄ volūt esse spi-
rituales: nec tamē p̄fecte ad virtutū exerci-
tia se p̄ferre. sed laxā ⁊ tepidā vitā ducētes
alentes ⁊ pascētes gregē pecorū suorū. id est
desideriorū. Et hī sunt feruidis multū pe-
riculosi cōsilio et exēplo.

¶ Qualiter hō ex cognitiōe sui: fit
idone^o ad admonēdū alios. Ca. x.

Sed nō ita tibi cōtingat quicūq̄ esse
desideras legitim^o p̄liator: sed ad

De reformatione

tēpus sustine: quādo tēptatio grauiter in-
calescit: sciens quia nulla tēptatio vel tri-
bulatio dura potest esse diuturna: sed cōsu-
matōis ei⁹ videbis finē. Et tūc si p̄seuerās
fueris: percipies hui⁹ pugne fruct⁹ dulces
z multiplicēs. Sed forte laborē z dolorē
in hac pugna bene sentis sed fructū nō at-
tendis. Aduerte igit̄ homo quāt⁹ et q̄s vitii-
lis inde tibi fruct⁹ oriat̄. Prim⁹ aut̄ fruct⁹
qui inde orit̄ tibi: est sciētia qua fragilitatē
tuā z vitioꝝ fortitudinē liq̄do cognoscens
noueris oēm fortitudinē tuā ad dñm custo-
diendā: dicēs. Dñs fortitudo mea et refu-
giū meū. zc. Ego aut̄ in me sez: ad nichilū
redact⁹ sum et nesciui. Nesciui inq̄. prius
q̄ hoc predicto modo discerem: indeq̄ in
amorem et caritatē dei: qui te tam fragilē
tam ple protegit: cōtra tam fortes vitioꝝ
spūs. accēderis. Secdo ex hac pugna et ex
his q̄ in expugnādis vitijs pateris et ex-
periris: sciētia et expiētiā tibi acq̄ris: qua
eris idone⁹ et alijs q̄ similibz vitijs z vitio-
rū prelijs inquietant̄ cōsulere et ad rectam
viā dirigere: ac cōgrua medicāmina de ar-
canis cordis tui sicut tibi ex mltis experie-
t̄ijs colleq̄isti et abscondisti p̄ferre. Un̄ apo-
stol⁹. ij. Corin. i. B̄ndict⁹ inq̄t de⁹ et pa h

Viriū anime?

ter dñi nostri iesu christi: qui solat nos in
omni tribulatione nostra. vt possim⁹ et ipsi
solari eos qui in omni pressura sunt. Ecce
Apostol⁹ ex sua pressura habuit vnde alios
in p̄ssuris tēp̄ssos solaret: ita ⁊ tu. Et vere
si solū ex libris his q̄ spūalib⁹ vitioꝝ tēpta
minib⁹ grauant vis solere. eris sicut es
sonās aut cymbalū tinnies: nec ipsi te: nec
ipse te ipsum intelligētes: sed eris tu sicut
cec⁹ disputās alicui de colorib⁹. Un̄ sapiēs
Qui non est tēptatus: qđ scit? Qui non est
passus: qualis scit? Nec h̄ dixerim⁹ quasi
tue experiētie ⁊ nō diuine scripture debeas
inniti: sed poti⁹ vt in te ex diuina scriptu//
ra et tua experiētia fiat vna indiuisibilis ⁊
dulcis armonia: qz sicut ī scriptur⁹ legis: ita
in te expiāris: ⁊ ita eris idone⁹ ad alios ad
monēdū: qz ient⁹ qđ legis: et nō solū p̄fers
ex v̄bis vel mortuis meditationib⁹: sed ex
sentētij⁹. Demū ista tibi sciētia hoc pfert
vt nūq̄ peccatoꝝ q̄buslibet criminib⁹ p̄
lapsis indigneris: sed ex corde p̄patriaris:
vt pote qui in teipso copiosam materiā per
predictā pugnā inuenis cōpatriēdi: iuxta il
lud Sapiēt⁹. Ex teipso cognosce rē primi
tui: imo certe si perfecte p̄dicta expleueris
nulli⁹ peccata sicut tua reputabis. que non

De reformatione

sicut tua agnoueris: Non ergo pctōres a te repelles: sicut false iust⁹ z arrogās phari seus: sed pie cōpatiēdo: debes totis virib⁹ niti: si quē eoz potueris eripere de laqueis inimici: siue hoc feceris pijs admonitiōib⁹ siue correptiōib⁹ tuis. vnūquēq; put ratio erigit: z additio cuiuscūq; corr⁹piendo vel admonēdo: sciens q^o nō est p̄ciosius munus a deo in hac vita q̄ zelus aīaz: p̄ quaz salute xps de celo descēdit: et mortē amarissimā tolerauit. Hoc ē enī s̄m Bedā: excellētissimū gen⁹ vite: si te a vitij⁹ purgaueris: z alios ad bonā cōsolationē traxeris. Esto igit aīaz zelo feruidus. oēs trahē amore. nō dū uersos timore frē. Jā incipiētes de tēptationib⁹ p̄muni. et induc vt crimina p̄fiteantur: oib⁹ in tēptatiōib⁹. in passionib⁹ cōsule. p̄forta. dirige put tibi visū fuerit vni cuiq; uenire. Nec dicas. Sufficit michi mea saluatio: p̄ me volo esse sollicit⁹. nō p̄ alijs. Quisquis h̄ dixerit: nō comedet ze/lo dei. Ecce q̄ magna p̄fert tibi virile plūū quo p̄ vitia tua p̄liaris. Inde enī tibi cognitiō tui. caritas dei. dilectio z p̄passio p̄ximi zelus aīaz. z sciētia instruēdi errantes.

De cōpunctione: et quibus mo=

Viriū anime.

dis homo in compunctione se po-
terit exercere. Capitulū. xi.

Hac sciētia salutifera deinde ali^o
tibi nasceſt fruct^o p̄ciosus: videlicet
p̄pūctio salutaris. Nascit̄ aut̄ ista
p̄pūctio h̄ modo. Cū enī vt dictū est: tot^o
virib^o vitij^o te opponis: et illa acriter re//
sistit: sepe incipis et nō proficis. **Q**uā sepe
egredieris tanq̄ victur^o et resiliis: quotiēs
moues et nō p̄moues: quotiēs incipis et ite//
cessas. **Q**uātiens conaberis et nō dat̄ ultra
et cū incipis nōnūq̄ deficiis. Ecce vnde sc̄ta
tristitia: dolor dulcis: suspiria suauissima et
p̄pūctio salutaris. **L**erte ex consideratiōe
imp̄fectiōis tue: et ex desiderio p̄fectiōis
vite: ex desiderio p̄fectiōis et p̄passibilita//
tis et puritatis cordis (a quib^o te adhuc lō
gissime distare p̄sideras) **I**nde tibi et sac̄ta
cōpunctio et tristitia salutaris: q̄ licet ani//
mū interi^o deprimat: nō tamen duram vel
rācorosam facit: sed humilē et mansuetā: ex
teri^o vero dulcē: socialē et affabilē: miseri//
cordē et patientē: et ad omnē laborē reddit
paratissimū spe et desiderio p̄ficiēdi. **H**oc ē
vngentū p̄ciosissimū q̄ p̄sentia vulnera aīe
sanant: p̄terita delent: et futura p̄cauentur

De reformatione

de placatur: et homo hoibz et āgelis amali-
bilis efficit. Quāuis aut veris luctatoribz
ea pūctio q̄ ex cōsideratione descendit p̄pe
īfirmitatis et desiderio maioris p̄fectiōis
magis sit in p̄p̄tō: et fortassis nōnunq̄
ceteris p̄p̄ctiōibz fructuosior. Sūt tamē
adhuc fm Grego. quattuor q̄litates quibz
iusti viri aīa in p̄p̄ctiōe vehemēter afficit̄
Uidelicet ex cōsideratione maloz p̄teritoz
1 cū homo cogitat peccata q̄ fecit: et statū suū
in q̄ fuit. Et si placet tibi fm hoc gen^o te ex-
ercere in cōpunctione: vide ea que infra di-
centur de reformatione memorie: de gene-
ralibz modis exercendi se in memoria pec-
2 catoz. Aut certe ex cōsideratione iudicioz
dei. cū scz homo cōsiderat q̄ diuina iudicia
sunt īscrutabilia: z inde timet aliq̄ in se esse
vñ possit reprobari a districta iusticia dei.
Et p̄ h̄ genere valēt ea q̄ dicent̄ postea in de
reformatiōe memorie: de memoria mortz in
ferni: z extremi iudicij. Aut cū homo cōside-
3 rat mala: qui bus dū adhuc viuit necessario
sibiacebit: scz cōcupiscētijz et vitijz. Et h̄
est genus p̄p̄ctionis: que maxime surgit
ex plio p̄tra vitia. de quo satz patet ex dictz
4 Aut cū homo bona sup̄ne patrie cōtemplatur
qua quia nondū adipiscit̄: lūgens conspi-

Virium anime

est vbi nō est. Et pro hoc quarto genere. est memoria celestis patrie: de quo vide infra suo loco. Potes aut hec et si qua alia genera cōpūctiōis ad duo reducere. qz oīs cōpūctiō vel ex amore surgit vel ex timore. Et hoc ē irriquū superi⁹. et irriquū inferi⁹: qd petijt. Ara filia Saleph a patre suo. Vidēs g̃ quō de tēptatiōibz et cōtinua vitioz pugna cōpūctiō orit̃ q̃ tāmlta bona opat̃. Ipsa enim a spūali egestate nos liberat. Scriptū ē enī Qui san⁹ et sine dolore est: in egestate erit. Itē de cōpūctiōe et tristitia scribit̃ illd̃. Vir in doloribz laborat sibi: et vī facit p̃ditiōi sue Unde vt in collatiōibz patrū dicit̃: nullavirtus sine dolore pficit̃. Itē Iohes climacus Etia si magnas et altas p̃uersatiōes exequimur: cor aut̃ merens nō possideam⁹, ipsas quasi vanas et adulterinas existimemus.

De reformatione triū viriū aīe scilicet intellectus: memorie: et voluntatis.

Capitulū. xii.

Que dicta sunt nō solū intellexisti: sed in sup̃ exercitio et experientia agisti: haud dubiū quin te omnibus viribus aīe tue destitutū: oībus affectibz deordinatum inuenisti. Restat proinde vt

De reformatione

vehementi et ardenti desiderio ad eaz reformationē z debitā dispositionē inflāme ris: viā querens qua ad id facilius poteris peruenire. Ut autē pro hoc modū qualem cūq; simplicē z facile habeas: quedā hic in sequentibus de premissarū viriū z affectionū reformatione inserūtur. Scias igit q; licet aīa multas habeat vires. potentias z affectiones: tres tamē in ea precipue sunt vires vnde oēs alie quodāmodo dependēt: quib; reformari cetera quoq; reformate videbunt. Sūt autē he tres: memoria: intellectus z affectus seu volūtas: z de eaz reformationib; singillatim agendū est.

¶ Quod intellectus reformatur per scientiam. Capitulum. xiii.

In intellectus hoīs z ratio deformati sunt z quodāmodo cecati p̄ ignorātiā. Itēq; necesse est hoīem in his reformari per sciētie illuminationem. Duo aut sunt quib; homo illuminat ad sciētias z maxime spiritualē quantū sufficit ad p̄positū: videlicet experimentū z doctrina.

De reformatione intellectus per expe

perimentū. Capitulum. xiiii.

Experimento autem tu homo quasi

Viriū anime

per quandā cōnaturalitatē scientiā tibi ac
quiris: cū de his quibz iugiter per vsum et
assuefactionē adheres quodāmodo cōna/
turalis efficiaris: sicuti superi⁹ satis euiscē
ter ostendim⁹: quō per iugē vitiōz extirpa/
tionēz resistentiā internaz passionū. scientiā
tibi acqris: qua poteris ceteris similē tēp
tatis salubritē inuenire. Sic etiā de alijs
dicendū est. Nā per experientiā z p̄suetu/
dinē deuotiōis qua homo iugit se exercet
in deuotjs exercitijs: acqrit magnā noticiā
circa materiā deuotiōis. sic per hoc q̄ hō
per sancta exercitia et piavirtutū opa trā/
sit de virtute in virtutē. noticiā quandam
adipiscitur de virtutū naturis: et de earū
distinctjs gradibz discrete differit z clari⁹
app̄hendit: p̄sertim experiētia in mltis et
p̄cipuis materijs diuine scripture melior
est magistra. Juxta illud p̄phete. **A** mādatjs
tuis itellexi. Nō itaqz dicit. **M**ādata tua
itellexi: sed a mādatjs. qđ est dicere. Quā stu
diose mādata tua dñe obseruauī: et diligē
ter me ī eis exercui: idcirco dat⁹ est michi
itellect⁹ vt intelligerē diuinā scripturā. **E**
certe tibi: q̄ nō sicut multi. q̄ris litterā oc/
cidentē. sed medullā scripturaz interi⁹ vi
uificantē s̄m sanctorz sentēcias: nō tam la/
3

De reformatione

lectio.
horandū est erga libros p̄metatorū: sed potius omnē industriā et intentionē cordis debes dirigere erga emūdatiōnē vitiōrum. Quibus expulsis p̄festi cordis oculi sublato vel amīe passiōnū: sacramēta scripturaz in multis naturalit̄ p̄tēplabūtur. Et siquidem laborē aliquē lectioni scripturaz adhibere libuerit: qđ utiq; satis expedit tibi tanq; xp̄iano philosopho: lectio debet esse admodū nitio nō occupatio: nec expēdes multū tēporis vt scripturā addiscas: s; potius vt p̄ lectionē ad puritatē cordis inflāmeris.

De reformatione intellectus per
sacrā lectionē: et qualiter scriptura
sit legenda: Capitulū. xv

Doctrina autē qua scientia acquirit̄ in duob; p̄sistit: vt dicit Anselm⁹ in lectione sc; et sermocinatione. In lectione autē tibi qui solū puritatē cordis in ea q̄rere debes: alia debet esse intētiō atq; alius modus legēdi: q̄ illis qui quis bonā aliā tamē habēt intētiōnē. frequent̄ enī talē fructū et lucrū de lectione homo recipit: cū qualī intentione et affectu ad lectionē accedit. Quapropt̄ sūmopere stude: vt quantū tibi possibile fuerit ita affectat⁹

Virium anime

et cōpunct⁹ ad studiū venias: et totā inten-
tionē tuā ad cordis puritatē dirigas. sicut
superius satis dictū est. et ita omnia que
legeris. ad illū tibi affectū et illā intentio-
nē obsequētur. Deinde vide vt studiū tuū
nō sit fortuitū et casuale. ita videlicet ne nūc
in vno libro. statī postea. vt moris ē curiosis
ī alio legas. Aut nūc hic vnū foliū. deinde
lōge s̄bseqns foliū pcurras. s̄z itegrū librū
de p̄ncipio ad finē: cōgrua deuotioe et debi-
ta reuerētia ac diligētia plegas Tercio ha-
beas tēpus certū pro studio: et nō sit tem-
pus ad hoc casuale sicut occurrit. Quarto
qz labilis est humana memoria. et vix de plu-
ribz retinet pauca: tu oīa q̄ legis retinere
nō poteris. iteo semp ex lectioe aliqd debes
extrahere: qd tuo pposito pueniat. qd te ad
puritatē cordis admoneat: quodqz rumināf
vtilit̄ memoriā occupes ad hoc: si aliud nō
habueris salubri⁹ p̄ reformatioe et occupa-
tioe memorie recurrēdo. Unde Augustin⁹.
Auditōz verbi similis debet esse aīalibus
que ob hoc qz rumināt mūda esse dicūtur.
vt nō pigeat cogitare de his q̄ in alueo cor-
dis accepit: vt cū audit sit similis terētī:
cū s̄o audita ī memoriā reuocat sit simil⁹ ru-
minātī. Quinto vt etiā lectio tibi pficiat ad

De reformatione

inflammationē affect^o: sicut ad illuminationē
intellect^o: ideo lectionē tuā nōnunq̄ de/
bet interrumpere oratio: vt de lectiōe facias
affectū: de affectu orationē: et ores deū ex de
siderio cordis: vt id possis ope ⁊ exercitio
6 pficere. qđ queris in scripturis indagare
Sexto: qz vt frequēter dictū ē: finis tibi
in oib⁹ exercitijs lectione et quibuscunq;
alijs esse debet: vt puritati cordis poteris
appropinquare. ideo apli⁹ circa studiū taliū
libroz imoraberis q̄ re ad hoc magis ifor/
mā et inflāmant. vt puta libri morales ⁊ de
uotī. Si nō qnq; ad tēp⁹ aliud perlegere
placuerit. eouidelic; vt post ferculū grossū
auridi⁹ sumas delitiosū. vel alia huiusmodi
causa semp et p̄tinue redire debes ad li/
bros deuotos. iux̄ illd⁹ Senece. Probatos
itaq; semp libros lege. et si quādo ad alios
diuertī libuerit. ad priores redi.

Qualiter intellect⁹ reformatur per
aliorū iformationē ⁊ cōsiliū. c. xvi

Remociationē aut ratio et intelle/
ct⁹ reformat: dū alioz eruditōibz
nra ignorātia illuminat. Et hoc fit
dupliciter: scz vel maiorz p̄silio: vel famili/
ariū colloquio. Sane plurimū p̄fert ad ra

Viriū anime.

etouis nre illuminationē: vt nō nostro iudicio inhercam⁹. sed oīa exercitia nra senioꝝ examini reseruem⁹. examināda pponamus ab eis examinata diligēter obseruemus. Hoc enī p̄cipuū est. q̄ min⁹ discret⁹ et par/ uul⁹ ī xpo. nōdū exercitatos sensus habēs p̄ discretiōe boni z mali: illesus a diaboli illusiōibz z seductiōibz ac pprie ignorātie periculis defendat: vt in sc̄toꝝ patrū col/ latiōibz et institutis: diffusi⁹ pertactatur. Itaqz si tibi nō credis: ac indiscret⁹ fueris locū discretōis suppleat obediētia alicui⁹ viri meli⁹ et clarius te illuminati.

Qualiter intellect⁹ reformatur per hoc q̄ q̄s super tēptatiōibz z pas/ siōibz suis cōsulit alios. Ca. xvii.

Qonfert etiā iterdū nō modicū ad rationis illustrationē: si familiarū alicui tuoz nōnūqz familiari z hu/ mili colloqo cor tuū humili⁹ apias: p̄ferēs p̄sulēs. z cōquerens secū de his que in te tēptatiōibus vicioꝝ: cōcupiscētiaz z simi/ liū agitant. Sepe enī ex minimo poteris aliquid addiscere: sed si ad hoc assuet⁹ fue/ ris vt nil qd̄ in te agit relinquant abscondi/ tū: sed q̄cquid fuerit p̄ducas p̄tinuo ad lu/

De reformatione

men: inde tibi pudor bonus nascetur adducens
gloriam. Erubescas enim vitij sentire: com-
funderis semper in eodem statu permanere et non
proficere: magis exinde humiliaberis. scies
quod alius tale te noverit: quale tuipse te erube-
scis. Inde magis propugneris: dum huiusmodi
occasione memineris peccatorum tuorum.

De reformatione virium memorie: et tribus gradibus reformandi eam. ca. xviii.

Nunc de reformatione memorie agen-
dum est. Ad cuius perfectam reformatio-
nem in hac vita habendam: tribus di-
stinctis gradibus ascendit cum labore. Quorum
primus est: ipsam memoriam cum labore ab evan-
gatioe illicita refrenare: et divinis vel utili-
bus cogitationibus quodammodo unquam occupare.
Secundus est: iam sine inopportuna evagatione bo-
nis meditationibus posse intentum esse: et in
latitudine cordis sui secum deambulare. Ter-
tius est: quodammodo in deo esse absorptum: ut
scilicet homo in deo per devotas meditationes
absque strepitu vel ubilibet cogitationum: ima-
ginationum et fatasmatum: dulciter et cum delecta-
tione requiescat.

De certis materiis et temporibus ad meditandum deputatis. Ca. xix

Viriū anime.

S autem toto corde memoriā refo-
mare volueris: sume pere tibi expedit
vt certas materias tibi p̄figas: q̄b̄
vtiliorib̄ nō occurrētibus memoriā possis
occupare. Unde in collationib̄ patrū di-
citur. Necessē est mentē: quo recurrat. cui
ve p̄cipalit̄ ihercat nō habētē: p̄ singulas
horas atq̄ momēta pro incursum varietate
mutari: atq̄ ex his q̄ extrinsec⁹ accedūt: in
illū statū p̄tinuo transformari q̄ sibi p̄mit⁹
occurrent. Si igit̄ p̄ficere desideras: et ci-
tius dei adiutōrio memoriā reformare: de-
terminatas tibi deputa materias. q̄s terē-
do et ruminādo discas in illis et in alijs la-
tissime et affluenter in spūalib̄ speculari.
Quāuis etiā p̄ reformatiōe memoriē et ce-
teraz viriū omni tēpore debeas laborare:
attamē p̄silio beati Hieronymi: nō modū
cū iuuat vt certis et deputat̄ horis tibi sin-
gulari⁹ vaces: et repleas aiām tuā diuinaz
pabulo scripturaz. Dicit aut̄ Hieronim⁹.
q̄ ad h̄ expediētior est hora matutina. Ber-
nard⁹ dic. q̄ horam matutinam et vesptinam. Uñ
his duab̄ horis maiori conamine et singu-
lari p̄paratiōe te debes occupare spūali stu-
dio: lectiōe videlicet et meditatione. Hora
enī matutina homo ē maḡ sobri⁹ et maḡ

De reformatione

disposit^o ad spirituale exercitiū: cū nec dū
inuolut^o sit mūdani tumultib^{us}. Itē tunc est
initiuū diei: vnde debet se homo p̄parare
circa diē: et sepe qualē tūc se per aliquā de/
uotionē et affectū preparauerit: in tali affe/
ctu: et deuotiōe perseverabit tota die. Itē in
initio diei merito maiori deuotione debet
offerre primitias laboz suoz chāstio dño:
et se ei deuoti^o cōmēdare. De vespere autē
cessant mūdani tumult^{us}. vnde quieti^o potest
quis se spūalib^{us} exercere. Itē est finis diei
quare merito vl' gratias deo referet p̄ bene/
gestis. vl' p̄ male actis veniā implorabit: ac
etiā p̄tra nocturna fantasmata per deuotā
meditationē se armabit. Hac etiā hora ap/
ti^o fieri poterit ea: de qua dictū est: discussio
defectū suoz et excessū q̄tidiana. Scire
etiā debes: q̄ quīs oīa q̄ in diuina scriptu/
ra reperiūtur. imo celū et terra. et oīa que in
eis sunt: de deo loquātur et instruāt: nō ta/
men oīa eque pueniūt ad vtiliter meditan/
dū. Sed ea debes potius ad meditandū
assumere: vnde āpli^o timore cōcuteris: vel
accenderis ad amorē. Sūt autē quedā ge/
neralia circa que frequēt^o exercitia deuot/
toz versant. videlicet. memoria pctōz. que
p̄pūgūtur ad cōpunctionē et dolorē. De

Viriū anime.

moria mortis: qua vt oīa mūdi huius oble-
ctamēta: gloriā. honorē. alitū statū vili pen-
dant: accendūtur. Memoria extremi iudi-
cij: qua inflāmant ad bona opa pagenda: vt
tūc cū iustis mereant accipere premiū me-
ritoꝝ. Memoria penaz infernaliū: q̄ oīa
illicita licet dulcia respūat tūmore tormē-
toꝝ. Memoria celestij glie: vt hic q̄descāt et
exultēt ī spe. ac vt illa sint glia digni: nūc at-
se veris v̄tutibz adornare. Memoria bene-
ficioꝝ dei. z maxime bñficij icarnatiōis: ne
grē largitori inueniātur ī grati. Ut autē de
his cogitare eo p̄p̄ri^o ad manū habeas.
aliq̄ generalia de vnoquoqz p̄missōꝝ vnde
tu valeas plura elicere hic iūerūtur: vt da-
ta occasiōe sapiētī sapiētior fiat: z ex paucis
plura eliciat: sicut ipsi cōgruit cogitanti.
Esto igit aīal mundū ruminās et reuoluēs
ea z ipsis similia īn corde tuo. vt ita iutilia
z vana possis a memoria remouere.

Qualiter fiat memoria pecca-
torum.

Ca. xx.

Ut tibi de memoria tuoz criminū na-
scat̄ p̄p̄ctio: talibz stimulis te cō-
cute meditādo. Cogita: z vt lētire
valeas diligēter sūte. q̄tū vñ quodqz pec-

De reformatione

catū deo displiceat. Reuolue: qz sup bīa lucifer eiecit de celo. Inobediētia adā de paradīso p̄iecit. Luxuria subuertit sodomā z gomorrā: et pene totū mundum in diluuiō submersit. Christ⁹ p̄ peccato sustinuit mortē amarissimā: ne peccatū iultū remaneret z sue iusticie nō satisfieret. Logita secūdo q̄ deus aliter iudicare nō poterit q̄ opera nostra merētur. Est enī de⁹ equitas quedā intelligibilis. īcōuertibilis atq; īdeclinabilis nō min⁹ pena maloz q̄ bonoz glia. Igit̄ tibi reddet iuxta opa tua. Nō igit̄ palliē⁹ vel blādiamur nobis q̄si nō sit ita durū: et q̄ de⁹ sit misericors. Logita de pct̄is tuis p̄teritis ante cōuersionē. Logita q̄ multa sint in locutione. opere: cōsensu z in cogitatione. Tot enī sunt vt neq̄as numerare. Logita q̄ turpia: p̄cipue q̄tū ad carnalia: q̄b; tamē min⁹ imoreris. ne delectatio surrepat. Logita q̄ graua: quib; deū offēdisti: z rursum xpm quodāmodo crucifixisti. Logita de pct̄is tuis post tuā cōuersionē: q̄ semp tam negligēs: tā tepid⁹ et tot ānis sine p̄fectu fuisti: z vīde de singularib; tuis crimib;: numerata ea si potes in p̄spectu dñi: et pete veniā de p̄teritis: adiutoriū de p̄sentib;: z cauēla p̄tra futura: Deinde cogita in q̄ro p̄ro

Viriū anime?

istis satisfecisti: cert^o q^o q̄cqd hic nō reddi/
deris. in futuro a te exiget vsq; ad minimū
quadrantē. Nullū enī malū īpunitū erit: sic
nec aliqd bonū irremuneratū. Demū cogi/
ta: q^o iudicia dei sūt īscrutabilia: nescis si ī
grā: nescis si vere cōuersus fueris: nescis
qd in te lateat qd deū nō latet s; offendit
nescis si eris pseueratur^o Hec ruminā. hec
cogita. 7 si bene sc̄eris ea: nō altū sapiēs de
te ip̄o. Laue tñ respationē si pfūdi^o hmōi me/
ditatōib; te īmerser; atq; ita hmōi medita/
tiōes dirige: nō vt absorbaris a nimia tri/
stītiāz delectiōe: s; vt īstigeris ad vite emē/
dationē et toleratiā oīm tribulationū.

Generalis mod^o ad formādū medi/ tationes de morte. Ca. xxi.

De morte tua ita poter; formare tu/
as meditatiōes. Pri^o vt horā mor/
tis semp suspectā habeas: cogita q^o
īmprouise mors veniet: q; sicut fur veniet
quādo minime spabis: quādo minime di/
sposulsti: quādo adhuc diuti^o viuere te spab
7 cū adhuc multa agere cogitasti. Reuolue
deinde ordinē quo ad mortē deuenit: 7 habe
te nōnūq; sicut si tu statimesses moritur^o et
meli^o senties q̄ sequūtur Cogita itaq; qua/

De reformatione

liter mortē precedet grauissima infirmitas
cui⁹ alie infirmitates nō sunt nisi precones
Uide grauitatē hui⁹ infirmitatis. Cogita
horrorē naturalis inclinatiois appetētis p//
manere. Cogita deī de cū iā homo se sense//
rit hinc trāsiarū. siue medicis h⁹ dicētib⁹:
siue ipse p se senserit: quāt⁹ tūc erit clamor
p sciētie: quāt⁹ remorsus in co qui se nō di//
sposuit. Tūc enī ipsa peccata ad memoriā
pfluēt: Et cogita q̄tū de sigulis peccatis
tuis ⁊ passiōib⁹ pprijs sin gula riter tūc do
lebis q̄ ea nō uicisti. Cogita si tali articulo
mort̄ esses p̄strict⁹. ⁊ vitijs ac p̄cupiscētijs
ligatus. q̄to desiderio desiderares vnam
horā vel annū sanitatis pro emendatione.
Cogita homo cū ad illā horā ueneris: ⁊ hīc
trāsibis. ac tēpus p̄tentiū cōparaueris ad
eternitatē ad quāt rāsibis: q̄ breue tibi uide
bit. Totā uita tua apparet tibi breue sō//
niū: ⁊ tibi erit totū tēp⁹ et uita tua ac si per
modicū spaciū: puta per iter medie leuce p
rexisses. Cogita quāt⁹ erit dolor cū uideris
q̄ pp̄ tā parua delectationē illa sempit̄na
gaudis amisisti. Cogita q̄ amara erit sepa⁹
cū ab his q̄ uitiōse dilexisti separaberis: pu
ta: ab honore tuo q̄ hīc in alto statu tot⁹ vi
rib⁹ honorē quesisti: vl' a voluptatib⁹ tuis:

Viriu anime?

z sic de alijs similibus. Considera disposi-
tionē mouētis: quomō totū corp⁹ nigrescit
z rigescit. ocli tabescūt. zc. Cogita quō de-
mones sint ibi tanq̄ leones rugietes p̄pa-
rati ad escā expectātes aīam. Deīde inagi-
nare: q̄modo aīa in egressu suo a corpore cū
inceperit p̄siderare regionē ignotā: z q̄ tot
demones eā expectēt: q̄ inuite exiret: q̄ li-
bēter rediret ad corp⁹ suū: sed non potest:
qz clause sunt fenestre sensuū z adit⁹ vita-
les: cogit ergo trāsire ad cateruas inimicorū.
Cogita quō tunc singuli spūs vitiōz ad eā
occurrēt: querētes suā in ipsa: spūs supbie
supbia: spūs luxurie que sua. z sic de alijs.
Ultimo aduerte: quō aīa egressa de corpore
statim statuet āte tribunal iudicis. z tūc fe-
ret sentētia: q̄ ex hoc tūc vsq̄ in eternū non
reuocabit. z tūc vbicūq̄ lignū ceciderit ibi
manebit. Demū cogita. quō tandē corpus
sepulture tradet z p̄petue obliuioi. Hospes
hic fuit vni⁹ noctis z abiit: et memoria eius
recessit de terra. Poteris aut modū hūc ex-
p̄trario assumere de morte iustoz. Nā ipsi
vidētes se de h̄mūdo migraturos: gaudent
in testimonio p̄sciētie: exultant q̄ liberātur
de istis miserijs. Et qz hic nō fuerūt ligati
p̄cupiscētij s. n̄ dolēt hic exire: z sic de alijs

De reformatione

Generalis mod⁹ ad formādū medi tationes de penis inferni. Ca. xxii

DE penis infernalibus ymaginare ipsuz
infernū s̄m q̄sdā similitudines a sc̄tis
sup̄b̄ positas. Aspice igit̄ chaos horribilif
simū. locū s̄b̄traneū: puteū pf̄ūdiſsimū z to
tū ignitū. Itē ymaginare ciuitatē horribi
lē z magnā: z penit⁹ t̄nbroſā obscuriſſimis
z t̄ribiliſſimis flāmis succēſā. clamātibus. vl
lulātibus z plāgētibus vniūſis p̄re t̄expli cabi
libz doloribus. Talibus z similibz similitudi
nibus poteris cogitare. Cogita de penaz acer
bitate. Dicit̄ em̄ ignis ille ad ignē n̄r̄m tā
ti eē caloris: q̄nti n̄r̄ ignis ē ad ignē depictū
Et ita cogita de frigore z fetore. Hui⁹ pena
litat̄z acerbitas p̄z ex stridore dētū: ex ge
mitu. plāctu z blasphemā dei. z sic de alijs.
Cogita de p̄az mlt̄iplicitate Ibi ē ei ignis
t̄exti quibilibz z obscuriſſim⁹. frig⁹ t̄tolera
bile. fetoz horribilis. tenebre palpabiles.
Ibi erit pena ī oī ſēſu. In visu p̄ horribiles
visus z aspect⁹ demonioz. In auditu p̄ lamē
tables gemit⁹ z clamores. zc. Cogita de mi
serabili ſocietate z crudelitate tortoz sine
omni mīa: qui in torquendo nō fatigantur
nec ad misericordiā pmouent̄. Insultabūs

Virium anime

enī dicētes Ubi nūc gl̄ia: vbi nūc alt^o stat^o
vbi nūc supbia. zc. Logita quō ibi p mē/
bra quibz qs peccauit: ei dē z puniat: ita vt
in oibz mēbris mal^o ibi penā sustineat. Lo
gita etiā de pena īteriori: videlicet de remor
su interiori p̄sciētie et h̄me eoz qui nō mo/
riet. Quis potest sufficiēter cogitare q̄tū
doleat: q̄ illā penā modicis laboribz z bre/
ui tēpore nō euaserūt. Itē interne passiōes
maxime regnabūt in eis. Erūt enī maxie
iracūdi z iuidi. et erūt ita simul sic canes
rabidi. zc. Itē recordabunt̄ prioz delecta/
tionū ad augmentū pene. Un̄ ibi lamēta/
būt dicētes. Quid nobis p̄fuit supbia
zc. Logita de duratione penaz: q̄ scz nūq̄
fit finē habitura. nō post mille milia m̄liū
ānoz. imo n̄ p^o ānos q̄t possēt ī mille milibz
nūerari: qz nulla ē ibi redēptio: null^o finis

Generalis mod^o meditādi circa extremū iudiciū. Ca. xxiii.

O extremo examine cogita: q̄t^o tūc
fiet t̄roz. Ipsa enī āgelica t̄ba m̄/
rabilia t̄reda signa. fulgura. coru/
scationes. percutiēt corda hoīm et pauere
facient. Logita si potes magnitudinē ire
iusti iudicis veniēt̄ p̄tra eos q̄ eū offende/
bunt.

De reformatione

rūt: et q̄tū mali t̄rebunt. Imaginare quō
z q̄ amara fiet ibi diuisio. Ponent̄ ei iusti:
humiles mites ad dexterā. supbi. iuidi. zc̄
ad sinistrā: in eternū amodo nō p̄iugendi.
Nūc sunt duo in mola vna in domo vna:
vno assamet. vnus relinquet. Logita quid
timoris. q̄d horroris. q̄d admirations erit
supbis et elatis hui⁹ mūdi. cū se abiectos
pauperes. viles et despectos quos īsanos
putabāt: ad dexterā xpi in gloria viderint
assistētes. Tūc penitentiā intra se agētes
dicēt. Ecce hi sūt quos aliquādo habuim⁹
in derisum. Ecōtra. iusti stabūt in magna cō
stantia aduersus eos q̄ se agustiauerūt. Lo
gita q̄modo ibi oīm op̄z z cogitationū fiet
redditio. Hierusalē enī scrutabit̄ in lucer
nis id est. hi qui apparēt velut sc̄ti iuesti
gabunt̄ ibi. z q̄c̄qd occultū in eis fuerit ad
lumē veniet. Testes erūt āgelus z diabol⁹
q̄ ostendēt nobis oīa q̄ fecim⁹. vbi z quāto
zc̄. Itē propriū scelus z tot⁹ mūdis dabūt
testimoniū cōtra peccatores. Logita quo
modo ibi xps exhibebit passionis sue insi
gnia: z q̄modo p̄ signa illa exprobrabit no
bis q̄ ea p̄tēpsimus. Logita de illo toni
truo horribili et irreuocabili sentētia. Itē
maledicti ī ignē etnū Logita de dulcissima

Viriū anime

inuitatione iustoz ad sempiternā cenā: per illā vocē. Venite benedicti patris mei. ⁊ c. Logita q̄ magna sint opera misericordie et pietatis: cū ea solū x̄ps ad iudiciū suū adducere videat. Logita q̄ iusti ibūt in vitā eternā. iniusti aut̄ in suppliciu sempiternū. Et hec duo loca per chaos magnū diuisa semp manebunt.

Generales meditationes de gloria celesti. Ca. xxiiii.

O E gaudijs supcelestibz ymaginare locū illū per ymaginarias similitudines a sanctis pronra capacitate inuētas. Est enī ciuitas ex auro mūdissimo gemisq; p̄ciosissimis mirabiliter p̄structa. Singule porte ex singulis margaritis. Est capus speciosissim⁹ oīm floz pulchritudine decorat⁹. Ibi est atq; amenitas. ibi etoris suauitas. ⁊ c. Logita: q̄tū potes: q̄tū erit gaudiū ex visione sanctissime trinitat̄: in qua relucet exēplar oīs pulchritudinis. oīs bonitatis: oīs suauitatis. Quā videndo oīa scienda scies: ⁊ q̄cquid volueris in illa habebis: In ei⁹ enī visione beatificaberis. Logita de visione humanitatis x̄pi: quō qui hic fuit p̄p̄t nos paup̄ ⁊ vilis hō: ibi subli

De reformatione

mis erit de⁹ et homo. Cogita de gaudio qd⁹ habebis ibi ex societate gloriose & gignis marie: oimq; sanctorum apostolorum. martirum. virginum et professorum. et qmō de cuiuslibet gaudeo gaudebis et tu. Cogita de dotibus: quas ibi corpus tuū recipiet. que sunt immortalitas impassibilitas: sūma agilitas et maxima speciositas. Cogita de dotibus aīe quibus ipsa replebit. q̄ sunt plenitudo sciētie. iusticie et leticie. Cogita ex his dotibus q̄ multa alia consequeris: videlicet securitatē qua nō tibi mebis eijci. nō timebis a tēptatiōe vinci. Inde tibi sūma libertas. ite sanitas. ite voluptas. ite amicitia. ite honor. ite cōcordia. Et breuiter habebis ibi q̄cquid volueris: et q̄cquid nolueris nō habebis.

Breuīs modus meditandi circa beneficia dei. Ca. xxv.

Ut circa bñficia dei inūera. aliquē modū habeas meditādi. et mēoriā tuā reformādi: scias q̄ in his triplici consideratiōe poteris tuas meditatiōes variare et dilatare: vt nē tua meditatio h̄sēt circa ipsū bñfactorē nūc circa ipsa bñficia q̄ tibi multipliciter elargit. vt nē circa ipm cui bñfacit. Considera q̄ ipse bñfactor tu⁹ dñs de⁹ ita tibi benefacit

Virium anime

ut nichil a te repetat: qz nec te nec aliq̄ cre-
atura i diget. Considera q̄ sit i finite potētie
cui⁹ potētiā declarat vniuersitas ⁊ multi-
tudo creaturar suaz. Considera q̄ sit imēse
sapiētie. Et hoc attende ex pulcritudine ⁊
ordine toti⁹ vniuersitat̄. Attēde i q̄ te
sit bonitatis: q̄ hic talis tātusq; dñs mo-
dicū enceniolū tibi tribuit: imo q̄ te boni-
tatis q̄ tant⁹ de tātillo dignet̄ cogitare. Co-
sidera q̄ sollicita sit tātamaiestas circa te
in tribuēdo bñficia: mō q̄ tibi maxime ex-
pedi. Ab et̄no disposuit ea tibi donare. Ab
eterno ⁊ semp de te actualissime cogitauit:
⁊ talia bñficia tibi p̄ordinauit. Ita sollici-
tus circa it̄ egrū orbē vl̄ vniuersitatē crea-
turaz. Ita em̄ hic magn⁹ rex tibi ⁊ circa te
intēdit ac si vacaret a singulis. Et hoc affe-
ctū tuū nō modicū ad gratitudinē ⁊ amo-
rē accēderet: si singula diuina bñficia toto
generi humano collata ita tibi attraheres
⁊ ita ex eis te ad gratitudinē intelligeres
obnoxiiū: ac si tibi soli fuisset collata. Verbi
grā. Ac si p̄ te solo crucifix⁹ esset: ⁊ hō fact⁹
p̄p̄ te solū creasset celū ⁊ terrā. Et hoc do-
cet nos Chrysostom⁹. Affectu etiā tāto il-
la sua bñficia tibi dat: q̄ si etiā minimū qd̄
tibi daret ḡtissimū merito deberet eē Peipe

De reformatione

tua inq̄t caritate dilexi te. Et ex p̄petua et
max̄ia caritate donat suis b̄nficia. Circa te
ip̄m aut̄: cui tant̄ donat sua b̄nficia: atten
de: q̄ vilis sis: q̄ plen̄ malicijs ⁊ cupisc̄i
t̄ijs: sicut tibi superī satis est ostensum: cū
diceret̄ de discussione tuā ⁊ p̄p̄ria cognitōe
et de memoria p̄ctōz. Circa beneficia du
pliciter forma meditatioes. Primo circa
hoc q̄ mala tua tibi benignissime dimisit.
Sec̄do q̄ innumerabilia tibi contulit dona ⁊
munera. Dimisit enī tibi tot mala q̄t fecisti
de q̄b̄ supra dictū est: imo dimisit tibi tot
quot facere potuisti. a quib̄ te preseruauit.
Attēde etiā q̄ lōganimit̄ te expectauit in
p̄ctis. et nō occidit sic meruisti. Circa aut̄
beneficia q̄ tibi dedit cogita: q̄ multa: q̄
bona. q̄ vtilia. q̄ magna. q̄s enumerabit ea
q̄s intelliget. q̄s loquet̄. Etiā attēde vt hic
modū habeas cogitandi. Cogita q̄ tibi de
dit dona nature. dona gr̄e. et dona super
cellētie. Percurre aliq̄ de singulis. Nā in
q̄libet sūt ml̄ta bona valde. De dono nature
est q̄ creauit te ⁊ ab et̄no te p̄disposuit cre
andū. nō creauit te pec̄s h̄ hoīez. Dedit tibi
visū: auditū. ⁊c. et singulis creauit sensib̄
ea q̄ tibi congruūt oblectamēta. Itē dedit
tibi animā immortalem. cui dedit rationem

Viriū anime.

ingeniū et industriā: qua omnia materialia
posset intelligere. Dedit sibi mentē vñ in
lectū: qua immateriales spūs: scz teū et
angelos intelligeret. Prop̄ te oīa in terra
creauit: oīa elementa ad tuā vitā. diuersa
animantiā ad tuū nutrimentū. Dedit dona
gratię: primo q̄ volūtātē tuā ab eo auersam
ad se reuocauit: et ei gratiā sue iustificatio
nis infudit. q̄ solū ab ipso descēdit. Dedit
volūtātē vt te velles emēdare: tēpus ⁊ locū
ordinauit vt posses. Ad donū supercellē
tie spectat: q̄ p̄pter te misit filiū suū icar
nari: vt esset amic⁹ ⁊ frater tuus: qui p̄pter te
mortuus est. ⁊ crucifix⁹. ⁊ seipsū dedit in
altaris sacramēto. misit tibi sp̄ritū sanctū
⁊ hoc in signaculū acceptatiōis. in priuile
giū amoris. in anulū desponsatiōis. Logi
ta q̄ multa egit ab initio mirifica cū gene
re humano. Prop̄ gen⁹ humanū locut⁹ est
cū patrib⁹: apparuit in figuris: loq̄bať in
pp̄hetis. eduxit te egypto. induxit in terrā
p̄missionis. ⁊ infinita mirabilia operat⁹ est.
Ut quid autē hec oīa fecit. nisi vt per figu
ras. per pp̄hetias. intellectū tuū in cogni
tione veri illuminaret. ⁊ affectū tuū traher
et ad amorē boni.

Sequitur vita xp̄i sub cōpendio

De reformatione

collecta.

Ca. xxvi.

Nihil apparet vtili⁹ quo salubri⁹
occupes memoriã tuã: q̃; misteriu
incarnatõis iesu xpi. frequēter igit̃
imo quotidie aliqua hora ptracta. in corde
tuo aliquid de vita de morte dñi tui iesu
xpi. Logita quomodo dñs deus tuus post
multas p̃signatiões figuraz: post mlta pro
phetaz oracula: misit āgelū suū ad sac̃tissimā
virginē mariã vt c̃sensū p̃beret: atq; in
ei⁹ vtero c̃cept⁹ est: ⁊ nouē mēsib; imoratus
Logita q̃ dei fili⁹. cui⁹ magnitudinis non
est finis. fact⁹ est infantulus: in p̃sep̃io va
gūt: p̃anis inolut⁹ est. Logita q̃ tanq; pec
cator circūcisus est: vt tu a sup̃fluis c̃cupi
scēt̃ijs posses circūcidi. Et nomen accepit
vt iesus vocaret̃: vt itelligeres qz suos nō
a itē alienos esset saluatur⁹. Logita quō ad
huc rex paruul⁹. magos ad se traxit ab ori
ēte stella p̃uia. a q̃b; adorat̃. Et q̃ ipse esset
xps: testimoniū adhibēt scribe ⁊ p̃phetia:
de loco natiuitat; ei⁹ apti⁹ declarāte. Logita
quō ipse primogenitus creature: tanq; lege
p̃mogenitoz obligat⁹. oblat⁹ est in templo.
Logita q̃ adhuc paruulus fugiēdo in egypt̃
tū. regis herodis insidias ⁊ p̃secutiões de
clinauit. Logita deide: q̃ a duodecimo āno

Viriū anime.

vsq; ad tricesimū. tāq; vn^o de pplo incognit^o
tus et ignotus. oim dñs latitabat. vt te do
ceret vt non surgas ad agenda publice in
quib; laus ⁊ honor ꝓquiri poterit nisi ꝓri^o
sederis diuti^o te humiliādo. **Surgite** inq; tē
postq; sederis. **Logita** de te. q; ipse purissim^o
⁊ mūdissim^o ab oi macula. vt omnē iusticiā
impleret. a iohāne baptizat^o est. et vt aquas
baptimat^o sanctificaret. **Logita** q̄lter vt
nobis exemplū tribueret tēptationib; re
sistendi. ipse a diabolo tēptatus est vicitq;
atq; nobis dedit exēplū legitime ꝓtra mi
nicos ꝓliādi. **Tūc** deinde paucos de mūdo
abiectos hoīes et humiles elegit. cū quib;
paucis. totū mūdū īcepit gladio ꝓdicatio
nis rebellare. **Lin**itates circuibat ⁊ castra
noctes ducebat ī oratiōe puigiles. **Lecis**
visū tribuit. surdis restituit auditū. lepro
sos mūdabat: demōes eijciebat. **Dēs** q; q;
buscūq; lāguorib; detētos sanabat. ac mltā
miracla faciebat: q; si ꝓ singula scriberent. vt
sanct^o dicit euāgelista iohānes: tot^o mūd^o
non caperet. **Uolēs** autē hostiā offerre ꝓꝓt
quam venerat: allatū a discipulis a sellum:
celi terreq; dñs ascendit: magno triumpho
⁊ laudū ꝓconijs: pueris hebreorum clā
mant. by: osanna in excelsis. **Hierusalē** in /

De reformatione

gredit̃. eiusq; ruinā. ⁊ aīe nostre cecitatem ⁊
impuritatē. tacet̃ misericordie visceribus
amarissime deplorabat.

De cena domini: ⁊ p̃paratione ad sūptionē corporis xp̃i. Ca. xxvii

Inter oīa memorialia xp̃i p̃cipua
recordatiōe cōstat esse dignissimū:
finale illd̃ iuuū dñice cene. Ideo
q̃ nōnūq; speciali⁹ ⁊ deuoti⁹ tuas circa illud
formabis meditatiōes. Logita igit̃ q̃te fu
erit humilitat̃. q̃ dñs xp̃s cū illis pauper //
culis discipulis suis. p̃cipue cū iudapdi //
toze. eadē mēsa ⁊ scutella cenauerit. Quisq;
pedes eoz. humilitatis volens exemplum
arti⁹ imprimere. p̃strat⁹ humili⁹ abluēbat
Quāteq; pietatis ⁊ caritat̃ h̃ fuit. q̃ eosdē
discipulos tam dulcib; colloquijs s̃b̃isq;
exhortatorijs s̃fortabat. Sed sup̃ omnia
quotidie. ⁊ maxime dñici corporis sacra //
menta sumptur⁹. memoriā facias deuotissi
mi illi⁹ mysterij qd̃ ibi primitus erat insti //
tutū. Si quidē postq; agnū paschalē typi //
cū cū discipulis suis comedit more iudeoz
ex tūc ṽz agnū paschalē comedendū dedit
Lōsecrauit enī corpus suū. atq; discipulis
tradidit māducandū: q̃bus ⁊ potestatē tri //

Viriū anime.

buit idipsū psecrandi alij sꝫ tribuendi. **Q** vere magna munificētia. **Q** iaudita largi/
tas. **Q** caritas supercellēs: q̄ seipsū dedit
q̄d poterit negare? **Q**uid ultra faceret **Q**ia
q̄ potuit p nob fecit: oīa q̄ habuit dedit. **D**e
dit regnū suū: dedit seipsū. **I**deoz in hac
cena dicebat **H**ec q̄tiēscūq; fecerit; in mei
memoriā facite. **I**n memoriā scz eoz q̄ pp̄t
te in carne gessi. **Q** pp̄t te derisus. illulus
z crucifix⁹ sum. **I**n mei inq̄t memoriā. **H**ie
ronym⁹. **H**anc nob memoriā reliq̄t. quē ad //
modū si q̄s p̄gre pficiscēs aliquod pignus
ei quē diligit terelinquat: vt quotienscūq;
viderit possit ei⁹ bñficia z amicitias cōme
morari. quē si ille p̄fecte dilexerit: sine īgē
ti desiderio vl' fletu illd̄ videre nō p̄t. **I**deoz
saluator hoc tradidit sacramētū: vt semp
cōmemoremur qz p nobis mortu⁹ est. **H**oc
īḡt cū accipim⁹ a sacerdotib; cōmemore //
mur: q̄ corpus z sanguis christi est: vt non
sim⁹ ingrati tantis bñficijs. **H**oc sacramē
tū oīm sacramētoꝝ excellentissimū. e grotis
est medicina: peregrinatib; diēta: debilesq;
pfortat: valētes delectat: lāquozes sanat:
sanitatēq; suat fit homo māsuētiōz ad cor
reptionē: paciētiōz ad laborē: ardētiōz ad
amorē: sagaciōz ad cautelā: ad obediendū

De reformatione

proprior: ad gratiaz actionē deuotior. Itē
hoc sacramētū sensū munit: z in grauioribz
peccatis tollit omnino cōsensum. Si igit post
sumptionē hui⁹ gloriosissimi sacramēti non
tam sepe: nō tā acerbos mor⁹ sentis iracū/
die. inuidie. luxurie. z ceteroz huiusmodi:
grās a ze corpori z sanguini dñi: qz virtus
sacramēti operat in te: et gaude qz pessimū
vleis accedit ad sanitatē. Aduerte tñ: qz
eff:ct⁹ sacramētoz solet esse fm dispositionē
z pparationē accipiētū. Neqz eī iudas hec
pmissi dona accepit qui corp⁹ dñi suscepit
si tamē suscepit. Ideoqz sum opere studēdū
est. vt qzū potueris āte eius sumptionē te
digne prepares. Qui enī corpus z sanguinē
dñi indigne sumit: iudiciū sibi manducat
z bibit. Tria autē sunt que a te exigūt hui⁹
sacramēti digna susceptio: scz corporalē
mūdiciā: puritatē cōscientie: z actuale
deuotionē. Corporalis autē mūdicia a li/
quādo est ex recēt: aliquādo necessario re/
quisita. Puritas autē cōscientie: p̄sertim a cri
minibz: ipsa est necessaria. Itē vide vt āte
susceptionē hui⁹ sacramēti contritionē habe
as: atqz si fieri potest ante aspectū dñi hu/
militer lacrimas fundas: quibz te laues a
peccatis tuis q̄ fecisti: z bonis q̄ omisisti z

Viriū anime

q̄ facere potuisti corde: ore ⁊ ope. Gregori⁹ i
libro dialogorū. Necessē ē vt cū hec diuina
mysteria agim⁹. nosmetipos deo in cordis
p̄tritione mactem⁹. qz qui passionis dñice
mysteria celebram⁹ debem⁹ imitari qd̄ agi
mus. Sequitur de iē cōfessio oīm peccatorū
de qb̄ te urget cōsciētia. p̄sertim notabilia
q̄ oīa expedit vt cōfitearis: et de ignotis
redas te culpabilē sacerdoti. In his igitur
duobz: cōtritione ⁊ cōfessione: lauas consci
entiā ab impuritate. Actualē autē deuol
tionē in te faciūt timor ⁊ amor. Timor icu
tit reuerētiā: amor autē desideriū ⁊ affectū.
Dabeas igit̄ reuerētiā ⁊ timorē. Terribi
lis enī est hec mēsa: ad quā cū debita reue
rētia ⁊ cōgrua vigilātia necesse est vt acce
das. Siqdē i hac sacerdotali mēsa: nūc p̄
sens est xps: ⁊ qui vltimā cenā cū aposto
lis ornavit. ipse istā quoqz cōsecrat. Nō em̄
homo est q̄ p̄posita corp⁹ xp̄i facit ⁊ sangui
nē: sed ille qui p̄ nobis crucifixus est xps.
Sacerdotis ore verba p̄ferūtur: ⁊ dei vir
tute cōsecratur ⁊ gr̄a. Quō igit̄ tu ad illam
mēsam: ad p̄sentia xp̄i: ad tactū filiū dei in
strepidus audes accedere. quē iohes bap
tista tāgere contremiscit: petrus apostolorū
princeps a se p̄re formidine repulit dicēs:

De reformatione

Eri a me dñe q̄ homo peccator sum. quem
tremūt potestates: ⁊ adorant dominatiōes
Deniq; cogita q̄ iste quem sumis erit iudex
tu⁹. Time igit̄ ne si idigne sūperis ⁊ sine
reuerētia: p̄ mortē iuenias iratū: cū ad ei⁹
tribunal p̄sentat⁹ fueris iudicād⁹. Cogita
q̄ licz mille milib; ānoz te ad h̄ sacramētū
p̄ puras oratiōes: sac̄tissimas meditatiōes
p̄parauer; nichil esset ad p̄dignā sūptionē
etiā si haberes merita oīm sanctor;: quanto
min⁹ tu q̄ tepide: q̄ sine deuotiōe ⁊ sine p̄pa/
ratiōe accedis. Itē attēde p̄p̄riā uilitate: mō
superi⁹ dicto: ⁊ reputab te idignū: ⁊ acq̄res
reuerētia d̄gruā: ⁊ h̄ maxie ualet p̄ hui⁹ sa/
cramēti digna susceptione: ut q̄tū poteris
fias uilis in oculis tuis. Habe etiā desiderū
ad hui⁹ reuerendi sacramēti susceptionem
Panis enī iste: ut dicit beat⁹ Augustin⁹.
esuriē querit hoīs interioris. Diuersi autē
diuersimode affectū ad susceptionē hui⁹ sa/
cramēti sibi formāt. Aliqui enī trahuntur
amore unōnis xp̄i. ut dilectū in se sepius
āplerent. Aliq̄ trahunt̄ desiderio sanatiōis
passionū suaz ⁊ maloz desiderioz: ut eū q̄si
medicū ad se uocēt: p̄ quē ab omni infirmi/
tate curent. Aliquos trahit̄ consciētia delicto/
rum: eo q̄ hoc sacramentum institutū sit in

Viriū anime.

remissionē pctōz. Aliquos trahit amor et
passio pximi. vt succurrat per hanc hostiā
vuis simul et defunctis: et sic de alijs. Ut autē
desideriū tuū accēdat. cogita qd xps omniū
dolores ad se accēdentiū tulit. et ipse infir-
mitates nostras portauit. Mulier imūda
accedēs retro sanata ē. Peccatrix pedes o-
sculās mūdāta ē. Chananea dū iportune se
quī exaudita ē. Leprosi accedētes curati
sūt. Demoniaci. paralitici. et cūcta nature
mōstra dū accedūt et credūt. salutē psequūt
Nā vir^o de illo exibat et sanabat oēs. Pu-
blicani et pctōres accedētes veniā merent
nec eoz puiuiū desperit. Igī cum feceris
qd in te est. accede in fide et fiducia sperans
de infinita dei pietate. Debes etiā p̄cipue āte
hui⁹ sacramēti susceptionē: deuotissime xpī
passionē pcurrere. Nā specialiter in memo-
riā passionis hoc sacramētū legit institū-
tum. Si autē queris: quo affectu te magis
debeas excolere: timoris scz et reuerētie: an
amoris et desiderij. An debeas vt multi cū
iportuna desiderij festinātia ābelare. An vt
nōnulli p̄sciētie stimulo et timoris magni-
tudine: magnitudinē sacramēti attendēs et
ppriā infirmitatē p̄siderās: magis debeas
frequētius p̄re formidine affectu retrahē et

De reformatione

elongari. Ad hoc sc̄ti responderūt utrūq; affectū commendātes: vniuscuiusq; conscientie qđ ei melius visum fuerit: relinquentes. Festinauit liquidē zache^{us} vt dñm gaudēs in domū suā reciperet. Lenturio proprie vilitatis sc̄i^{us}. repulit eū dicens. Dñe nō sum dign^{us} vt itres sub tectū meū. zc. Unū tamen est qđ generaliter oībus tutū videt vt se ex reuerentia timētes. spem et deside//riū nō relinquamus. nec ex spe et fiducia amittam^{us} timorē et reuerentiā: sed semp̄ iter hec vtraq; fidētes z timidi fluctuem^{us}. At enī sanct^{us} Gregori^{us}. Nichil nob̄ secur^{us} qđ sub spe timere. Simpliciter tamē loquendo dubiū nō est: qñ melior sit affect^{us} amoris qđ timoris. Sed qđ est simplicit^{er} meli^{us} in casu su est sepe peius et plurib; periculosius.

De generali modo exercitādi se in passione domini. Ca. xxviii.

Quoniam circa passionē dñicā in q̄ te pre ce//teris exercitijs ardēt^{ius} et deuotius exercebis: vt ea q̄ in sacris euāge//lijs legeris: ad tuā vtilitatē meli^{us} scias refle//ctere ac dirigere ad ppriā vtilitatē. Scire debes: qđ tria sunt in quib; tua consideratio circa mortē saluatoris nostri fructuosissime

Virium anime

speculat. Sūt aut̄ hec tria. opus. mod⁹. ⁊
causa. Opus. vt ipsam passionē sicut facta
a sanctis euāgelistis narrat. studiosa ⁊ de/
uotamēte p̄tractes: ⁊ iuenies xp̄i mirabilē
patientia: ⁊ excitaberis tu ad cōpassionem
Cum autē sacramenti dñice passionis hi //
istoria in mente tua reuoluis: vt ad litteras
opus nostre redēptionis contēpleris: dili
gēter debes ad hoc niti: vt quotiēs audis
xp̄m vel iesum hoc fecisse vel sustinuisse: p̄
nomē iesus: in mēte tua repsentet: nō homo
solū: nec solū de⁹: nec sola deitas vel huma
nitas: sed in mēte formabis ꝓceptū p̄sonę
vnius que simul est de⁹ et homo: et in qua
deitas ⁊ humanitas sine essentiaꝝ ꝓmixtōe
in vno supposito coegerunt. Itaq; xp̄s vel
iesus cū dicit: de⁹ ⁊ homo: id est. p̄sona dei //
tatis ⁊ humanitatis designat: ita vt q̄cquid
de⁹ fecisse dicit: hoīem fecisse firmit̄ fide ca
tholica retineam⁹: q̄cquid homo sustinuit:
deū credam⁹ ⁊ cogitem⁹ sustinuisse. Verbi
gratia. Cū legis xp̄m fleuisse super lazarus
vel hierusalē. in mente tua concipies: non
nudū hominē: qm̄ tunc minus mirabile est
hoīem fleuisse. Sic cū audis xp̄m in cruce
pendisse: nō hoīem solū in mente cogita
sed hominē deū: et amplius miraberis: et

De reformatione

multo plus ad deuotionē accēderis: & moue-
beris ad cōpassionē. Et quidē oīb; fidelib;
iesus vel xps: deū hoīem rēp̄sentat. Sed
q̄to id lucidi⁹ et clari⁹ attendere poteris:
tāto eris deuotior in xpi vita. morte. mira-
culis et factis. Si hoīem cogitas: idē tibi
facilior cogitatio: q̄ humanitatē & cept⁹ est
mētī tue pp̄inq̄or et facilior. Si hoīem co-
gitas: inde fiduciali⁹ adorabis securiusq;
accedes. Si hoīez cogitas: magis mouebit
te eius exēplū. mitas scz. humilitas. mā/
suetudo. q̄ melius intelligis qd sit hō mit⁹
et humilis q̄ de deo. Si deū cogitas. idē
oīa q̄ fecit et patit̄ vl' loquit̄ vel respondet
magis videbunt̄ cordi tuo admirāda: reue-
rēda. trīfīca. & metuēda. Ut cū dicit̄. Hym-
no dicto surrexit iesus. Si hoīez iesū yma-
ginaris: hec est tua deuotio. q̄ dulcē hō. pi⁹
et mitis surrexit. volēs ire et se offerre ad
mortē. Si deū hoīez artēdis. id est. ita iesū
scipis quasi p̄sonā deitatis & humanitatis
statim cū dicit̄: surrexit iesus: etiā si nil pl⁹
audis. aliqd̄ mirificū mentī tue rēp̄sentat̄
scz q̄ de⁹ surrexit et ad mortē iuit. Ita de
oībus factis: & maxime verbis & respōsiō/
nib; xpi. Hūc nos modū de xpo vel de iē/
su meditandi: sacra euangelia docent: que

Viriū anime

fere nullū factū vl' miraculū referūt in quo
chr̄sti simul humanitatē et diuinitatem nō
manifestent. Ita inuenies in xp̄i baptismo:
tēptatiōe. miraculis. et maxime in pluribz
locis in passione. Nā aduersarios p̄strauit
deitate: sol obscurat⁹ est: clamans voce ma/
gna emisit spiritū: ita vt etiā ex hoc cētū/
rio gētilis deū intelligeret. Ex humanitate
autē oīa passus est. Itē hunc modū habuit
in suis meditationibz deuotissim⁹ doctor
Bernard⁹. Ait enī sup cantica. Siquidē
inquit cū nomino iesū: hoīez michi p̄pono
mitē et humilē. corde benignū: sobriū. ca/
stum. misericordē. et omni deniqz sanctitate
et honestate perspicuū. eundē ipsum deum
omnipotentē. Sumo michi itaqz exēplū de
hoīe: auxiliū de omnipotente. Sec̄do circa
opus passionis xp̄i. vt magis accēdatis ad
passionē: debes diligēter aduertere: quo/
tiēscūqz legeris in passione xp̄i aliquas pe
nalitates sibi īflictas: eodē genere penali/
tatis seu eodē gradu penaz xp̄m ī sua passi
one vltra oēm hoīem fuisse afflictū. Quod
ex multis causis poteris cōsiderare: q̄ te vt
passionis xp̄i amaritudinē senties: multū
mouebūt si bene cōsideraueris. Unusquisqz
enī homo in eodē gradu penalitatz pl⁹ mi//

De reformatione

nus ve patit: q̄to penā plus senserit: sicut
notū est. Tāto aut̄ q̄sq; penā facili⁹ ⁊ acius
sentit: q̄to fuerit natura viuatioꝝ: ⁊ sensus
ei⁹ facili⁹ p̄cipit: sed xp̄s erat natura viuā/
cissimus: ideo q̄libet pena sibi inflicta erat
ei q̄uissima. Logita ḡ si illa crucifixio ⁊ illa
clauatio manū ⁊ pedū: de q̄ p̄pha ait. forte
rūt man⁹ meas ⁊ pedes meos: alteri cuius
hoīm fuisset intolerabilis: q̄to grauior ⁊ a
cerbioꝝ xp̄o ī sua natura deli catissima: nobi/
lissima ⁊ viuacissima. Itē sc̄dm Augustinū:
xp̄s nō patiebatur nisi volens. Ipse enim
passiones volūtarie sibi assumpsit: ⁊ tantū
patiebat: q̄tū voluit seu sponte assumpsit:
Xp̄s aut̄ patiebat vt satisficeret p̄ pctō n̄o
Credendū ē q̄ ip̄e p̄fectissime satisfecit: et
iḡt amarissimā etiā penā assumpsit. Pctm̄
enī p̄imi hoīs pena infinita id̄guit ad sa
tisfaciēdū. Et hec ratio ē Bonauēture. Itē
erat pena eo grauior q̄a peculiari suo pp̄lo
ī flicta: cui merito dicere poterat. Popule
me⁹ qd̄ tibi facere debui ⁊ nō feci: tu aut̄ qd̄
michi p̄i⁹ retribuere poteras q̄ fecisti. Itē
pena xp̄i erat in omni sensu: in omni mēbro
sicut iuenies si bene opus passiōis in mēte
tractaueris. Itē deuote ymaginare īteriore
xp̄i penalitatē: que forte exteriorē pena nō

Virium anime

erat minor. imo forsitan multo maior. Que interior pena causabat in eo ex nimio zeli feruore pro humano genere. In quo tamen ad maiorem patrem videbat passionem suam fore inutile propter propriam malitiam. Item hec interior pena surrexit ex maxima compassione sue dilectissime matris. Item ex miseratione iudeorum. Item ex dolore discipulorum et peccatorum eorum: et maxime iude. Item ex nostra cecitate et ingratitude. Cum autem legeris vltimam metem reuolueris: quomodo christus fuit flagellatus. irrisus. delusus. sputatus. crucifixus. etc. noli solum cogitare de pena exteriori. sed ita dominum iesum respice in talibus penis quasi hominem deum ex terius summa penalitate afflictum: et etiam vltima quam humana mens comprehendere potest interius tribulatum et dolorosum. Et vere si ita respicis christum in quantum afflictione constitutum: si non condoles. valde mirandum est. cum reuera si perfecte comprehendere animal brutum ita inexplicabili pena affligi humanitatis affectu patereris: quanto magis domino tuo. Et hoc de opere. Circa modum autem patienti si diligens fueris et deuote rimaris. inuenies precipue humilitatem. mititatem. et generaliter omnium virtutum perfectum exemplar imitandum. Ut autem modum patienti in christo in te

De reformatione

meli⁹ sentias : debes in oībus que de xpī
passione legis vel cogitas semp in mente
tua reuoluere : quō xps se habuit in verb
in respōsionibz : in factz. in penis. quō se ha
buit tā interi⁹ q̄ exteri⁹. ⁊ quō illa put loco
⁊ psonis p̄gnuebāt : optimo modo formabat
⁊ hoc poteris in euāgelio iuenire : vel certe
si tibi nō est expressum : ex te ipso formare. Nā
nullus christian⁹ ignorat : quin in omībus
optimo mō se habuit. Igit̄ de modo ita re
bes cogitare. Cū. vbi gratia. legis. Stetit
iesus ante pilatū p̄sidē. ⁊c. Cogita p̄mo mo
dū stationis : q̄ humilis fuit : forte iclinato
capite : remissis oculis. Deinde de modo p
laciōis vbor. q̄ leni ⁊ dulci voce rep : op̄sit
ita vt te delectaret audire aliquē hoīem ita
loquentē. Nā vox ei⁹ nō min⁹ dulcis : q̄ fa
cis decora. Deinde cogita quō interi⁹ se
habuit : ⁊ plinū est q̄ stetit cū sūma hūilita
te : nō habēs inuidiā p̄tra pilatū ⁊ iudeos : s̄
cōpassionē. Sic cogita quādo iudei clama
uerūt. Crucifige : crucifige eū. ⁊c. quō xps
ea audiuit. Certe sūmo dolore. ex cōpassiōe
et zelo : et tamē exteri⁹ humiliter se habuit
Et sic oīa pertracta : imitans modū christi
se habendū scđm loca et tēpora : et iuenies
oīm virtutē in xpo : et optimū modū quo se

Viriū anime.

habere potuit. Maxime autē diligēter attē
de modū: quo inter n^o se habuit p^o passione v^o
zelo. zc. Circa tertiū scz causam: ita semper
leger cogita de passione redēptoris tui. vt
scias qz tu es causa. Passus est enī p^o tuā
redēptionē. illuminationē. iustificationē z
glorificationē. Itaqz semp attrahere tibi: z b^o
beneficiū qsi pro te solo passus sit: vt supra
dictū est. Itē cogita semp q^o quid legeris
vel cogitaueris: qsi dicat tibi christ^o. Hoc
feci vt tu seqris vestigia mea: te humiliter
paties sis: tollas crucē tuā z sequaris me:
qz nō est seruus sup dñm suū.

Passio xpi breuiter collecta ad
modū fasciculorū. Primus fa-
sciculus: Ca. xxix.

Fascicul^o mirrhe dilect^o me^o michi
inter vbera mea p^omorabit. Loquit^o
aīa deuota: designās se xpi amari-
tudine simul collectā: iugiter in suo pectore
circūferre. Ut autē etiā tu q^o cūqz memoriā
tuā per meditationē mortis xpi reformare
desideras: in p^optu habeas fasciculos q^o in
memoria tua p^omoventur: passionem xpi hic
sactā solūmodo ordine euāgelistaz inserui-
mus p^opediōse: vt ex illis paucis: fm illa tria

De reformatione

que dicta sūt. op^o. modū z causam: habeas
materiā copiose meditādi. z de paucis plu/
rima colligas. Logita igit quō solēm illa
cena. de q̄ supra dictū est celebrata: z hym/
no dicto. xps de^o z homo: vidēs appropin
quare tēpus suū: surrexit vt iret ad montē
hoc est opus quod fecit. Logita igitur: vt
supra dictū est. de modo quomodo se habuit
intus z extra. eundo. fugā discipuloz pre/
dixit: petrū asserit se ter negaturū. z alia q̄
lequebat: hoc itez op^o. Logita: q̄ modo ex
teriori s̄ba illa deprōpsit: et quali iteriori
ptulit affectu. Et sic facias vbiqz. nec opus
est semp repetere. Assūpto petro. iacobo z
iohāne ait. Tristis est aīa mea vsqz ad mortē
Relictis illis solus orat in mōte: finita ter
tia vice oratione: ex imaginatiōe mortis z in
terno dolore z timore: fact^o est sudor ei^o sicut
sanguis inuēs p hoc ineffabilē penā suā: nā
de nullo vnqz aliqd tale legim^o. Tūc āge/
lus suū dominū confortauit. Logita q̄ modo
xps inimicis suis obuiauit: z sponte se ob/
tulit. z eos verbo suo in terrā pstrauit. De/
inde a iuda osculā: a iudeis capif. trahif.
vincitur. z ad domū anne adducitur. z oēs
discipli fugerūt. Et hic sit tibi fascicul^o vn^o
memorie p̄mēdand^o. Et hic si placet potes

Viriū anime.

diligēter aspiceret xp̄s. q̄s sit iste q̄ patit̄ ista
vt te s̄bdas ei p̄ ratiōis assensū. Credei ḡit̄
z cogita ip̄m esse veracit̄ dei filiū: oīm prin
cipiū: saluatorē oīm z retributorē oīm.

Fasciculus secūdus. **Ca. xxx**

In domo anne confessus veritatē a
seruo neq̄ pcurit̄. Cogita hic opus
modū et causam: vel saltē aliquod
eor̄: sicut tibi congruit. Deinde in domo
cayphe: vbi scribē z pharisei expectabāt: ad
ducit̄: illuditur: pcurit̄ tāq̄ blasphem⁹. fal
sum testimoniū q̄ritur. nō iuenitur. A pon
tifice adiuratur. A petro ter negat̄. Sed
xp̄s petrū respiciēs. erire z flere amarissime
cōpulit̄. Mane aut̄ facto: ad pilatū vincit̄
ducitur. Cogita modū quō ip̄si ducebāt eū
qz pessimo tāq̄ latronē vl̄ maleficū. zc. Co//
gita modū quō ille iuit̄: qz hūillimo z patiē
tissimo. zc. Judas vidēs qd̄ petebāt xp̄s ad
mortē: tm̄ in se voluit qz tā dulcē hoīem tra
didit: vt se laqueo suspēderet: z retulit̄ pecū
niā cū qua emptus est ager: sicut p̄dixit hie
remias. Corā pilato multipliciter inocent̄
accusatur. mittit̄ ad herodē. z ab eoyt̄ fatu
us deludit̄ z irridet̄. Hic diligētissime p̄side
ra q̄lis est q̄ patitur: z ei cōfigurare: vt cō//

De reformatione

patiaris inocētissimo. mitissimo. amantiſſiſſi
moz nobiliſſimo. Et h̄ ſit fascicul⁹ ſecūdus

¶ Fasciculus tertius. Ca. xxxi.

Post hec petētib⁹ h̄ iudeis dimittit
pilat⁹ barraban. ⁊ tradit iesum cru
cifigēdū. vic⁹ īportunitate iudeoz
⁊ timore cesar⁹. Tūc iesus more ⁊ schema
te reg⁹ mltiplicat illud. clamide idunt: spi
nis coronat. arūidine percutit: ⁊ vt rex ī terri
adorat. Hic homo cogit modū: at tēde cau
sam: quō scz xps se habuit: et quō iudei se
habuerūt. Causam q̄re tāta sustulit. Uah
dēs vt crucifigat: ppriū portat patibulū:
popul⁹ seq̄tur. et mulieres flentes. Quib⁹
ait. Nolite flere sup me. ⁊c. In mōtē ducit
caluarie: ⁊ crucifigitur. Et hic diligenter
ptracta modū crucifixiōis. Aut enī primo
crucē erexerūt: ⁊ xps ascēdit ad crucē. Aut
certe crucē posuerūt ad terrā: ⁊ xpm super
eā posuerunt. Nā alius modus nō apparet
Et quicunq; fuerit modus reuolue q̄ sit
lamētabilis. Et hic tertio speciali⁹ uenit
p̄siderare q̄tus sit iste qui tāta patit. vt ad
ipsum possis egredi p admiratiōis aspectū
q̄ imēius est potestate. speciositate. fecili
tate. et nitate. Admirare igit maieſtatē ani
chilari. speciositatē decolorari. felicitatē

Viriū anime.

mentari: eternitatem mori. Et hic sit ter/
tius fasciculus.

¶ Fasciculus quartus. Ca. xxxii.

Pendēs iesus in cruce sitit. Logita
op^o quō xps pēdet. Logita modū z
causam. Logita qd sitit: orat p cru/
cifixoꝝ. blasphematur ī cruce. z irridet
a p̄tereūtibz. a p̄cipibz. a latrone. Titul^o
verissim^o z iⁿdelebilis. iesus rex. īscribitur.
Stat mat̄ iesu dolorosa sub cruce. quā xps
resperit. z iohāni omisit. fiūt t̄nbre. Delih
gnas tādē q̄ta sua esset pena: z q̄ humani/
tas qdāmō fuit deserta. eo q̄ nō fuit redun/
dātia viriū supnaz q̄bz fruebatur. ad ife/
riores q̄bz p̄iciebat clamabat. Hely. hely.
zē. Accepto aceto p̄sumat̄ ī oibz: cū nihil
restabat agēdū. clamās alta voce emisit spi/
ritū. Innuēs q̄ si veller. q̄ diu veller viue/
ret. z q̄ nullus aiām suā a se tolleret. sed q̄
ipse eā spōte poneret. Et hic debes p̄ide/
rare assimilatiōis amictu: q̄li forma passus
sit. Passus est enī sicut verus agnus libe/
ralissime respectu p̄imi. seuerissime respe/
ctu sui. obediētissime respectu patris. p̄udē
tissime respectu adūlarij. Stude igit̄ ad ha/
bēdū habitū fm effigie imitacionis xpi. scz
benignitat̄. seueritatis. humilitat̄ z p̄spi

De reformatione

uitatis. Et hic sit tibi fasciculus quartus

¶ Fasciculus quintus. Ca. xxxiii

L A tronū ossa fringunt. xpi os nō
minuit: ne figura de hoc euacuetur
Lat^o ei^o aperit vnde pfluūt ecclesie
sacramēta: velum templi scindit. sepulchra
mortuoz aperiunt. vt ide mortui in die res
surrectiōis cū xpo resurgerēt. Hic cōside
ra q̄ta p te passus sit. ⁊ crucē āplectere per
passionis desideriu: vt sicut ipse passus est
iniuriā. uitia. ludibria. supplicia. sic et tu
passionē xpi imitādo āplectere pro eo omnē
passionē plenā iurijs. cōuitijs. suppli tijs.
ludib. ijs. Et hic sit fasciculus quintus.

¶ Fasciculus sextus. Ca. xxxiiii.

P ASSIO christi non solū memoriā re
format per deuotā meditationē: nec
solū inflammat desideriu ad deuotio
nē: quinimo p̄cipue illustrat intellectū: et
ducit ad cognitionē veritatis. Siqui dē in
vniuersitatis cognitiōe maxime septē erāt
clausa āte xpi passionē: q̄ sunt in ei^o passiōe
reuerata. De qb̄ intelligi p̄t illud Apoc.
Apta sunt signacula eius septē. Primū si
gnaculū fuit de^o admirabilis: qui p̄ crucē
manifestat^o est esse sūma sapiētia: i eo q̄ dia

Viriū anime

bolū decepit: sūma iusticia in q̄tū quesuit
redēptionis precīū: sūma mīa qz tradidit
pro nobis filiū. Scdm signaculū fuit spī
ritus intelligibilis: qui manifestatus est
per passionē: q̄te sit benignitatis q̄tū ad
āgelos qz xp̄m pmiserūt crucifigi: q̄te di/
gnitatis quo ad hoīes: nā p̄t eos xp̄s cru
cifixus est: q̄te crudelitatis quo ad demo/
nes: qui dñm deum suū fecerunt crucifigi.
Tertiū signaculū est mūdus sensibilis: qui
in morte xp̄i pbatur esse locus tenebray: in
quo regnat cecitas: qz lucē verā nō cognō/
uit: sterilitas qz xp̄m infructuosum repu/
tauit: impietas qz innocentem condēnauit
Quartū signaculū fuit paradīsus: que per
crucē apparet esse locū plen⁹ glie: leticie
z opulētie. in eo qz xp̄s p̄pter ei⁹ restitutiō/
nē factus est vilis: pauper z miser. Quinto
per mortē christi infern⁹ manifestat⁹ est esse
plenus omni egestate: vilitate: z paup̄tate
qm̄ si hec christus passus est p̄pter peccati
deletionē: multo magis dānati hec paciē/
tur p̄t iustam op̄ez retributionē. Sextū
signaculū fuit virtus laudabilis: q̄ per cru
cē xp̄i pbatur esse preciosa: speciosa. et fru/
ctiosa. Preciosa: qz xp̄s ante voluit vitam
corporalem perdere quā contrariari virtu

Dereformatione

Speciosa. qz in p̄tū melijs relucebat virt⁹
fructuosa: qz vn⁹ perfect⁹ actus virtutis
infernū spoliāuit: celos aperuit: perditum
restaurauit. Septimū signaculū per crucē
apertū est: in eo q̄ apparuit reatus culpabi
lis q̄ detestabilis ut: cū ad sui remissionē
indigeat tā magno precio: tā grandi piacu
lo: tam difficili medicamento. Et hic sit fa
sciculus sextus.

De exercitio oratiōis. Ca. xxxv

Uccincte et p̄p̄diose materias teri
gim⁹ in q̄b; ut plurimū p̄sanctū deu⁹
toꝝ meditatiōes. S; si vis ap̄lius
meditatiōes tuas ī talib; dilatare: in de ex
dīnis libris plurimā materiā de his collī
gere: et ad tales materias trahere studia di
uiaz sc̄pturaz. Si q̄dē lectio sc̄pturaz: me
ditatiōib; semē s̄bministrat vñ medita⁹ affe
ctū generet: affect⁹ ad oꝝonē recurrat: q̄ fru
ctū p̄e p̄t ut s̄ipetret. De sūt vtilēs occupa
tiōes deuotoꝝ. si bene assumātur lectio: me
ditatio et oꝝo. S; qz de lectiōe et meditatiōe
aliq̄ dixim⁹. pauca etiā de oratione dicam⁹
Sciēdū igit q̄ oꝝones possūt cē duplices.
Quedā enī sūt plūtiōres. sicut septē hore
canonice. Quedā breuiōres q̄s hō format:
sicut affect⁹ eius suggerit: vel necessitas v̄

Viriū anime.

desideriū postulat. Ante oratiōes lōgas ma-
xime matutinas ⁊ vespas. vt supra factū est
debet se homo pparare per aliquā deuotam
meditationē de morte. ⁊ iudicio. de pctis.
⁊ cōsimilibz. vt ante orationē accipiat aliquē
affectū timoris. amoris. admirationis vel
spei. ⁊ c. qz ex talibz affectibus oratō surgit
oīs virtus et vigor orationis. fm Hugonē.
Breues autē orationes: quas Augustin⁹
ad probā: iaculatorias nominat. vbiqz ⁊ in
omni loco in labore. in studio debemus mitte-
re ex feruido desiderio: nūc p expugnationē
vitiōz: nūc pro liberatiōe penaz: nūc pro
remissione pctōz: nūc p regno celestis pa-
trie. De his breuibz orationibz dicit. Cas-
sian⁹. et Augustin⁹ ad pbā: qz facti patres
in egypto oratiōes breues qdē: sed creber-
rimas. vtili⁹ fieri cōsuerūt. Licet autē cor-
poris necessaria etiā a deo petere debeam⁹
multo tamē frequēt⁹ petēda sunt nob̄ dona
gratie et celestis glorie. Ardenti⁹ ergo de-
bem⁹ petere p veris virtutibz: pro expur-
gatione vitiōz. Maxime autē semp in oibz
orationibus nostris debemus habere ante ^{nota}
oculos illa vitia q̄ magis nos infestāt: ⁊ cō-
tra que nos āpli⁹ repugnam⁹. et cū gemitu
⁊ singultu. pro illoz. extinctiōe dñm depre-

De reformatione

cari. Habeas etiã te q̄busdã signis admo-
nitũ: quibz ad orationẽ exciteris: ne ex pi-
gritia tua negligas: vt videlicet ores q̄tiẽs
te exire ptingat. sicut sancti patres facere
psueuerũt. fm Hieronymũ. Itẽ quando te
apphẽdit tẽptatio ne succũbas: quãdo de-
excessu icreparis: z de psimilibz. Ora etiã
nõnũqz pro defũctz. qz piũ est. vt dũ in eter-
navita fuerint. p te orare nõ negligãt. Ela-
mãt ad nos quotidie. Misere mini mei mi-
seremini mei. zc. Si quãdo s̄o diffidit tua
psciẽtia ad deũ orare. cõscia suoz excessuũ
arripe illud genº oratiõis qd̄ obsecratio di-
citur. id est. roga aliquẽ sanctorz vt p te de-
preceẽ clamãdo. Sctã maria ora p me.

De reformatione volũtatis. pri- mo a culpa. Ca. xxxvi.

Quod de reformatiõẽ itellectº z me-
morie: psequẽt agendũ est de re-
formatiõẽ volũtatis. Sed qz non
solũ vires aie sunt destitute in lapsu primi
hois: sed qz heu multi per actuale peccatũ
spoliati sunt gratia dei z culpa ppria defor-
mati. Idcirco duplici indiget volũtatis re-
formatiõẽ. Prima: qua eis ifundat gratia
z iustificatio. Scda: qua pronitatis volun-

Virium anime

tatis et inclinatio appetituum refrenet. **P**rima reformatio: de qua non nisi modicum dicemus quia non est terminus ad oppositum sic secunda. **S**ecunda fit per penitentiam: quae tribus partibus constat: contritione. confessione. satisfactione integratur. **I**n naturalibus dicitur res conteritur: quoniam res dura frangitur vel imminuitur in partes minutas. **I**ta similitudinarius cor hominis durum dicitur. quod diu auersum a deo moratur in peccatis: non cedens divinae motioni trahenti voluntate appetitis. **T**unc conteritur dicitur: quia ab illa obstinate et duricia mollietur et frangitur. **S**ine hac contritione: gratia que per peccatum mortale amittitur nunquam recuperatur. **L**aqueus ergo homo cor durum et insensibile: a quo gratia divina resilit. **E**st autem cor durum secundum Bernardum de consideratione: quod nec per punctioem scinditur: nec pietate mollietur: nec mouetur precibus. minus non cedit: flagellis duratur. **N**ichil autem tantum valet pertra cordis duritia: quantum per punctio. de qua superius satis dictum est. **P**ost contritionem sequatur confessio simplex: humilis et fidelis. **H**umilis: ut cum vera compunctione peccata nostra confiteamur: non recitando sicut fabulam. **S**icut quidam faciunt. qui spiritum compunctionis non habent. **N**am qui spiritum compunctionis per sui discussionem eo modo quo supra dictum est

De reformatione

acquiescunt. facile in lacrimas prumpunt: imo sepe peccata sua sine lacrimis dicere non possunt. Sit etiam humilis: ut humiliter et subiecte te habeas ad confessorem: in omnibus tibi subiectis ad satisfaciendum: et tanquam in omnibus assistens iudici loquere et responde. Sit etiam humilis: ut non dicas quedam, que licet turpia, tamen propter aliquam secularitatem inde velis laudari, sicut quidam qui acute disputando alium superauerunt. etc. Sit etiam simplex: ut non excuses intentionem. sed simplicitate quicquid conscientiam remordet confitere. Et ut fideliter confitearis: potes tuos defectus quotidianos. secundum Antonium: in scriptis notare. Sit etiam fidelis, ut in spe venie confitearis. Item saluatore: debes meliori quem uenire poteris confiteri: et maxime viro spirituali: cui conscientiam tuam possis committere: et consilia ab eo recipere et cui in omnibus acquiescas. Satisfactionem ad confessoris arbitrium propterea animo adimplebis: eo quod sine satisfactione penitentia non sit integra: ideo neque sufficiens.

Quod locum superiorem et occupationem exteriori voluntas ordinata de suo refugit: sed ex imperio suscipit. Ca. xxxvii

De secunda autem reformatione: quae

Viriū anime

clinatio volūtatis ac pñitas appetitū per deuota et facta exercitia sub freno ratiois moderatur. Sciendū est q̄ debite ordinata volūtas: in multis aliter vult ⁊ velle debet ex suo: aliter ex alioꝝ īperio vl' forsitan bonoꝝ cōsilio. Atq; aliter reformatur volūtas respectu sui: aliter respectu superioris. Siquidē de ratione volūtatis bene ordinata ⁊ reformata existit: vt semp sibi velit vacare: vitare tumultū. nōnūq; tamē superioris īperio cogit inuita exteriorib; officijs deseruire. Breuiter autē sicut ad p̄sens occurrat: specialiter sūt duo in q̄b; ordinata volūtas sp̄ ex suo vult aliud ⁊ aliud ex alioꝝ rā īperio vel forsitan cōsilio. Sūt autem hec duo: exterior occupatio in tumultu: et gubernatio alioꝝ siue loc⁹ superior. Hec enī duo: volūtas ordinata ex suo semp debet refuzere: ac etiā cū cogit debet ea nō ex desiderij libidine suscipere: sed poti⁹ pp̄t on⁹ caritatis tolerare. Nā humilis obedientia in oīb; iniūctis fideliter ⁊ humiliter est implenda: ⁊ semp obediētia exercitijs pprijs est atreponenda. Super his sunt innumera dicta sc̄toꝝ. De exteriori enī occupatōe dicit Bernard⁹. Absit absit vt q̄ deo vacat: ad tumultuosā aspīret fratꝝ officialiū vitā

Bernard.

De reformatione

Martha semp̄ i sufficiens sibi ⁊ min⁹ idonea
videat: a h̄q; magis id opis qđ administrat
optet i poni. Itē de his duobus loquitur
Augustin⁹ xix de ciuitate dei. Itaq; ait a stu
dio cognoscēde veritatis nemo p̄hibet: qđ
ad laudabile p̄tinet ociū. Loc⁹ h̄o superior
sine quo regi popul⁹ nō potest: ⁊ si teneatur
atq; ad ministrē vt deceat: indecent tamē
appetit. Quāobrem: ociū sanctū q̄rit caritas
⁊ ritat; negotiū iustū suscipit necessitas ca/
ritat; quā sarcinā si null⁹ i ponit: p̄cipiēde
atq; itūede. vacādū est ⁊ ritati. Si aut i ponit
suscipiēda est p̄p̄ caritat; necessitatē. Hec
augustin⁹. Idē asserit Gregori⁹ sepiissime in
libris moralū. Idē dicit Thomas de aq̄no
in. ij. ij. clxxv. Nemo ergo sua voluntate
sibi debet assumere honorē: nisi qui vocatur
a deo vt aaron: nemo ad exteriores tumult⁹
nisi coactus aspirare. Sed sunt nōnulli q̄
in spūalib⁹ tedio victi: exteriora ministrare
tota volūtate cupiunt. ⁊ a superiorib; suis
i oportunitatib; licentiā acq̄runt. Alij vero
supbia sup̄ati: nec p̄tēti i humili statu: simi/
lit cogūt superiores suos molestijs: vt p̄sen/
tiāt qđ ad altiora p̄scēdāt ⁊ graui⁹ inde ruāt
qui tamē in eo se credūt imunes a peccato
eo qđ habeāt licentiā superioris: s; decipiūt

Virium anime

miseri seipſos. Nā de^o nō irridetur. Nā
vt ait ille deuot⁹ Anselm⁹ in libro ſuo: de
ſimilitudinib⁹. licētia quidē op⁹ ſeu factū ex
cuſat: nō aut⁹ volūtate. Nō igit⁹ excuſat tuā
volūtate: q̄ t̄m ad alta ābelas: ad ſupiora a //
ſpiras aſcēdere: q̄ habes ſupioris licētia. i //
mo etiā ſi ſine moleſtia v^l i oportunitate tua
te pmouerit: tu aut⁹ let⁹ ⁊ volūtari⁹ libēter
aſſumis locū ſuperiorē: nō excuſaris. Nā
obediētia ſm Auguſtinū. q̄tū in proſperis
h³ te ſuo: itantū hoīem nō excuſat: ſed ipſa
libido volūtatis obediētia ānihilat. Elau
b̄ndictionē pdidit dū foras tanq̄ ad tu //
mltū egreſſus eſſ. q̄uis licētia ſui p̄is Ita
q̄ q̄tū ad hec duo: tūc volūtas eſt ordina //
ta: cū hoc de p̄prio q̄tū in ſe eſt: totis viri //
bus refugit. Sed ſi cogat neceſſitas: obe //
diētia tract⁹ ſuſcipit. Ita ergo in oīb⁹ eſto
p̄pta volūtate ſubiect⁹. vt tamen q̄tū in
te eſt: nō ſepareris a rachelis āplexibus:
nec periculose inuoluaris mūdi tumultib⁹
vbi flant varū venti tēptationū. De alijs
autē reformationib⁹ volūtatis: ſc³ ad deū:
ad eqlē. ⁊c. ſatis patebit expoſtea dicēdis

¶ Qz aliter pugnandū eſt contra
vitia carnalia: aliter cōtra ſpirituā-

De reformatione

lia

Ca. xxxviii.

Ecūda volūtatis reformatio: de q̄
dixim⁹. per expurgationē vitioꝝ ac
quiri. Nā exuncti nocuiis deside
rijs quibꝫ trahit: volūtas erit ordinata et
reformata. Ideo de extirpatione vitioꝝ ⁊ ex
purgatione concupiscētiāꝝ in sequentibꝫ erit
dicendū. Et p̄mo in generali. postea in sin
gulari: de singlīs vitijs capitalibꝫ. Primo
ḡ sciendū: q̄ aliter expugnāda sūt vitia car
nalīa. aliter spūalia. Carnalīa enī meli⁹ vin
cūtur per fugā ⁊ remotionē oīs occasionis
qua possit memoria circa obiecta horꝫ vitio
rū generari. Spūalia autē facili⁹ vincū
tur si homini int̄ alios plures duersanti ta
lia fiant p̄tinua exercitia quibꝫ ipsa spūa
liā vitia irritata hoīem inquietēt: vt ita tādē
homo ipatiēs sue inq̄tudinīs: virilit̄ resi
stendo vincat. In carnalibꝫ igit̄ apprehēde
fugā. In spūalibꝫ quere ⁊ desidera vt
his tibi fiant cōtraria exercitia. vt passio
tua irritec̄: ⁊ irritata tandē velut fatigatiōe
sua in se sopita resiliat et requiescat.

De mō operādi maībꝫ. Ca. xxxix

In vitijs autē carnalibꝫ si vis ve
nire ad victoriā: deuota ante omnia

Viriū anime

ociū: qđ est sentina oīm vitiōz: p̄cipue autē carnaliū. In desiderio est enī oīs ociosus. Et circa gulā aliāq; similia semper gulosi memoria versatur ⁊ agitatur demōib; ⁊ desiderijs infinitis. Sed videndū est hic: cur operemur manib; ⁊ quare nō iugiter spiritalib; adheream⁹. Secundo qualia opera manualia p̄re ceteris debeam⁹ opari. Tertio quō se homo in opem manūū exercebit in spiritu ad pietatē. Ad primū: multiplicē in dictis sc̄toz poteris responsionē inuenire. Cū enī tu sis fragilis: nōdū tot⁹ spiritalib; effect⁹. idcirco oportet te interdū corporalib; occupari. ne te diuici⁹ relinqs p̄positū spirituale. sicut āgelus dñi visibiliter ostendit beato Anthonio: Inde est quod Cassian⁹ dicit. Qui iugiter nō est contentus aliquid manib; operari: nō potest diutius in cella remanere. Itē: cū tu sis plen⁹ malis ꝛcupiscētij;: oportet te p̄mo cor tuū expurgare duris laborib; anteq; in spūalib; iugiter quiescas. Inde dicunt doctores qđ quis huiusmodi occupatio inq̄tū occupatio retrahat hominē a vacatione spiritali. Inq̄tum tamen impedimenta vacationis remouet. scz ꝛcupiscētias multū inuat ⁊ p̄mouet ad vacandū. Itē tertio cor nostrum

De reformatione

vagū est. ⁊ fluctuat in cogitationes varias
sicut nauis in mari: oportet igit̃ vt ligetur
āchora. ope videlicet manuali: vt dicit. Cassi-
an⁹. Itē quarto: minores occasiōes tēptan-
di habet diabolus in nobis occupatis q̃
ociosis. Hieronym⁹. Sēper te diabolus
inueniat occupatū. ⁊c. Occupat⁹ enī abvno
demone ipugnatur. ociosus vō innumeris
demonib⁹ deuastatur. Itē quinto opus ma-
nuū admonet nos de pctō et lapsu nostro.
Nā in statu inocētie nō laborassem⁹ cū fa-
tigatione. Dico autē: cū fatigatiōe. licet enī
a de iussū fuerat vt operaret̃ paradīsum: nō
hoc fecisset cū dolore ⁊ fatigatiōe: sed cum
quiete et dulci cōtēplatione dei in visibilib⁹
s̃m Augustinū sup̃ genesim. Post lapsū vō
dictū est homini. In sudore vultus tui. ⁊c.
Itē de labore manuū habes vt sis liber ⁊ nō
idi zeas applaudere alijs. Potes etiā nōnū
q̃ tuis laborib⁹ pauperib⁹ sbuenire ⁊ āpli⁹
laborare: sicut legit̃ de setis patrib⁹ ī egipto
Itē ex labore manuū duriori: sepe exprimit̃
dulcis cōpunctio scđm Bernardū. Itē la-
bor durus admonet nos. vt intēdam⁹ illuc
vbi labor nullus: quies sūma: qz sex dieb⁹
operabimur. septimo autē die. post quē ali⁹
dies nō erit: dicet spiritus vt quiescamus

Viriū anime.

a laboribz. Et mlte sunt alie ratiōes: p̄p̄t hoc sancti patres in egypto: summo studio z iudicibili desiderio ad opa manuū se dederūt credentes se tanto in īteriori puritate p̄ficere: q̄nto essent in ope manuali fideliores. Ideoq; ipsi p̄p̄t op̄ manuū a sancto Ber// nardo: Chrysostemo. Augustino z Hiero// nymo tanta excellētia p̄mēdant. Inde pene oīa vel longe plura monasteria ad operan// dū manuū sunt instituta. De secūdo dicit Bernardus. q̄ pro spūalibz exercitijs non oīa corporalia. eque p̄ueniunt: sed illa que cū spūalibus maiorē habent cōuenien// tiā z similitudinē. De quibus inter cetera est sacrā scripturā scribere: sicut ibi dicit Bernard⁹. Unde plures sc̄toꝝ patrū scri// ptores erāt. Dēs discipuli et fratres ī mo// nasterio sc̄ti martini scriptores erāt. Sā// ctus Hieronym⁹ inter cetera manualia: ru// sticū admonet de ope scripture. Ambrosi⁹ p̄p̄rios libros quos dictabat. p̄pria manu scribebat. Hieronym⁹ ip̄ aut scribebat ali// quid aut docebat. De tertio: videlicet quō te habebis īfra opus. Primo āte oīa sicut te exerceas exteri⁹ in opere: ita interi⁹ in vi// riū anime refozmatiōe: meditādo interdū orādo exercebis. Neq; enī p̄p̄t hoc q̄ exte//

De reformatione

rius occuparis. ideo necesse ē vt cor tuū va-
cet iteri^o. s; sicut dicit Augustin^o i libro de
opere monachoz. potes infra op^o meditari.
z cātica diuina cātare fm eū. Secūdo de-
bes fideliter z cū desiderio operari. discre-
te tamē z moderate: sciēs qz nō solum cor-
ruptibile aurū vl' argentū recipies: s; etiā
imarcensibile coronā in celis. Maledict^o
igī qui facit opus dñi negligēter. Tertio
debes operari in silētio. Silentiū enī fm
pphetā est fortitudo nostra. Semper vbi
nō exigit necessitas vel vtilitas exercendi
se ad pietatē valde est expediēs. Paulus.
Obsecramus in dño iesu vt cū silentio pa-
nē suū manducent.

De ordine aggrediēdi in extirpa- tiōe z expurgatiōe vitiorū. Ca. xl.

Accedentes autē vicini^o ad extirpa-
tionē vitioz z concupiscentiaz. qua
ipsa volūtas reformat. Primo di-
cendū quo ordine aggredi debet: q̄ in hoc
bello cupit legitime decertare. Sup hoc ḡ
audi Hugonē de scō victore: qui de hoc in
libro de amore: hūc tibi ordinē demonstrat.
Purgatiōis igī tue sollicit^o Prio necesse
est. vt passiones quib; ipugnariis attēdas

Viriū animæ

Deinde q̄ sint quibz maxime fatigaris: in h
spicias. Postremo p̄ que instrumēta: quibz
passiōibz magis obues sagaciter p̄quiras
Quibz inspectis: congruum instrumentum
cui libet passiōi obijcias: z que magis im-
pugnat. feruētiori instantia vt ipsa obuia-
tur insistas. Nec sic tamē extinctiōi vnus
passiōis tota vehemētia insistendū est: vt
ad cetera cōprimēda instrumētū corporale
deficiat: hec hugo. Est igit̄ rect⁹ ordo aggre-
diendi: vt discas p̄mo quibz vitijs oppu-
gnaris: z quibz infestaris apli⁹. Et hoc de-
bes discere ex his q̄ superi⁹ diximus de tui
ipsi⁹ cognitiōe p̄ exercitiā acquirēda. Se-
cūdo debes discere q̄ remedia sint p̄ vitia
quibz impugnaris efficaciora: z hoc poteris
discere ex his q̄ sequunt̄ infra. Tertio debes
aliqua eligere magis te instantia: et hec
maiori sollicitudine debellare.

Qz pugnandum est contra vnū
vitium. Ca. xli.

Sunt autē multi qui volentes vitia
extinguere: i pfuso p̄tra oīa bellū
arripiūt: pugnātes p̄tra omīa: sed
nulla deuincūt: sed quasi in incertū currūt:
z vacuū aerē verberāt. Sunt alij qui ho-

De reformatione

die vnū vitium insequuntur: et cras protra aliud
pugnat: qui quā debite nō psequuntur: nullū
sequuntur ad inuentionē. Tu autē nō sic. sed
ordinata acie pcedas ad bellū. Debes em̄
vnū vitium arripere quod ē tibi magis molestū
atque illud psequi donec deficiat: protra illud
oem̄ intentionē mentis et conatū dirigere:
quātes resiliis itez incipere: pilli^o extinctioe
sepe orare. sepe ignita emittere suspiria: fū
dere lacrimas. nec tamē ita totū te contra
istud vnū dabis: vt ab alijs obzuaris: sed
habebis quēdā horrore generalē cōtra oīa
vitia: et ab omni latere vnū oculū. vt scilicet
quādo aliud vitium insurgat. illi viriliter re
sistas. **S**z pūcipalis intētio et conat^o erit
protra illud vnū aut duo. Diligēter etiā cōside
ra: quod quilibet quodāmodo specialē habet in
se inclinationē vitiosa: a quā homo diligēter
pipererit. singula vitia et excessus. vlt saltē
plura trahūt ortū et originē. Cōtrahanc ge
neralē inclinationē debes maxime genera
lia tua exercitia ordinare: et semp habere p
oculis. **U**n^o est scrupulosus. alter pplexus
terti^o implex^o: iste audax. ille timidus. hic
let^o. ille tristis. ille. naturalit^r nimium quer^o. iste
pro glorie et laudis cupid^o. **E**t ex quilibet tali
indeclinationē excessiua: alia depēdet vitia et

Viriū anime

originant. Hāc inclinationē videt notasse
quidā in vitā patrū. cū dixit. Nō debet hō
p̄tra oīa vitia pugnare. sed quilibet homo
habet vnū vel duo vitia vñ cetera oriūtur
z p̄tra illud vel illa debet p̄liari. S3 mlti
querūt. q̄diu debeāt cōtra illud vnū vitiū
p̄tra q̄ bellū arripuerūt pugnare. quando
cessabūt. quāto p̄tra aliud certamē inibūt.
Potest respōderi. **S**i queris quousq; p̄tra
illud vnū pugnabis. p̄cipaliter oēm intē
tionē z conatū p̄ illud dirigēs mō p̄dicto.
z tūc debes tamdiu pugnare. donec ipsum
vitiū adeo deficiat z debilitatū sit. vt statī
cū surrexerit. ipsū ratione possis p̄primere
z refrenare. z tamdiu q̄diu ipsum vitiū est
tibi ceteris passiōib; magis infestū. **U**nde
Dugō ī libro de amore. **N**ec īportuni labo
randū est. vt nō q̄libet passio sentiat. sed cū
surrexerit. fm ratiōis iudiciū cōpescatur
Aut certe q̄ris. quousq; p̄tra illud vnū pu
gnabis: semp ad min^o p̄tra ipsum generalē
habēs horrozē. resistēdo cū timore z anxie/
tate. **E**t tūc tādīu pugnabis contra ipsum
donec aīa exeat de corpore z libereris ab
hoc corpore corruptibili z affectiōib; vicio
sis scdm Bernardū. **C**redite michi inquit
idē Bernardus sup cant; z putata repul/

De reformatione

lulāt: z effugata redeūt: z reacedūtur ex-
tincta: z sopita renuo excitant. Parū est q̄
semel putasse: sepe putādū ē. imo si fieri po-
test semp. Qz qd̄ temp̄ putari oporteat: si
nō dissimules: inuenis q̄tumlibet in hoc
corpore manēs: p̄feceris. Erras si putes vi-
tia emortua z nō magis cōpressa. Velis no-
lis inter fines tuos habitat hiebusē. s̄bitu
gari potest. exterminari nō potest. zc. Unū
igit̄ vt ait in tāto discrimine p̄siliū est: ob-
seruare diligēter z mox vt renascētū capi-
ta apparebūt. p̄ōpta seueritate succidere.

De duobus veris bellatoribus necessariis.

Ca. xlii.

Eyanūc milites xp̄i spirituale bellū
ingressuri. induite vos armaturam
rei. arripite gladiū z scutū: gladiū
virilitatis z strenuitatis. scutū patientie. vt
sit viriles in aggrediēdo p̄tra vitia: vt si-
tis patientes in sustinēdo eoz īpet̄ et dolo-
res. Qui enī virilis est ī aggrediēdo z fer-
uida volūtate z fiducia. īcipit bellare p̄tra
vicia. sciēs tamē se grauiā passur̄: signū est
victorie. Hoc enī p̄ signo victorie habuerūt
hostes iude machabei: si torrentē int̄ eos me-
diū prior p̄trāsiret: victor existeret: nec ei

Viriū anime.

resistere possent. Sic enī milites xpī futu-
ros se victores p̄signāt: si ad obstacula itre-
pidi tēptatiōes. resistētias. p̄secutiones. z
adūsaferre parati sunt. Et hec p̄stāter p̄trā
seūt dicētes cū p̄pheta. In deo meo trans-
grediar murū id est. quodcūq; difficile re-
sistēs m̄chi. dei adiutorio sup̄abo. Sic xps
licet sibi grauissimā mortē sciret iminere:
z tantā natura ei⁹ horreret: vt sanguinē su-
daret: spiritu tamē p̄optissim⁹ inimic⁹ ob-
uiant dicēs. Quē queritis. Sic xps eri-
uit in desertū ad hoc vt tēptaret. vt videlicet
doceret legitimos bellatores: q̄ semp ipsi
debeat aliqd arripere p̄ emēdatiōe: q̄uis
difficile videat: q̄uis postea inde tēptantur
vt ita maledicētes diei p̄sperat⁹. i hac vita
sint parati suscitare leuiathā. sm̄ siniam brī
Job. Debes etiā eē patēs i sustinēdo: nō de-
sperās etiā si septuagesies septies i die ca-
das: s; sp̄ surgere. sp̄ p̄liari. nulla cedere dif-
ficultate. nulla terreri vitioꝝ fortitudine.
Si sepe incipis z nō p̄ficis: noli p̄pt h̄ desi-
stere z a p̄lio fugere. Recogita qd̄ Chryso-
stom⁹ dicit. q̄ hec sit lex agonis z certamīs
z q̄ nō ille sit vict⁹ q̄ sepe vulnerat: sed q̄ ad
ultimū cessit. Audi qd̄ magn⁹ p̄liator: da-
uid de lege certamīs suo scribit militi p̄ci/

De reformatione

pi. ij. Regi. xi. cū in bello mlti fuisset vulne-
rati. Nō inq̄t frāgat te res ista. vari⁹ enī ē
euētus plij z nūc istū. nūc illum consumit
gladi⁹. Et vere varia sūt desideria. varius
mor⁹ eoz. z varia hoīs dispositio. z fm hoc
bene vī male succeditei. Logita si nō pficis
vitiū extingūdo: pficis tamē cumulando
meritū laboribz tuis: z si nō vitia nō extin-
guis nec minuis: certe tñ hūiliarz ī cogni-
tiōe tui: eo q̄ sentis fortitudinē vitioz: qd̄
alias nō faceres. Logita q̄ sp̄ pugnare vi-
cisse reputabit: vere si ita fuerz virilis ī ag-
grediēdo. z strenu⁹ ī sustinēdo: nō poteris nō
pficere. Si enī nō pficis vitiū extingūdo
forsitan āpli⁹ nō pficiscēdo pficis. id ē. pp̄
mltos tuos labores īre āpli⁹ pmerebis.

De septem vitiis capitalibus in genere. Ca. xliii.

Itaqz armato: tibi pliadū est 7 sep-
tē duces vitioz: q̄ sub regina sup-
bia militāt: z deuastāt multoz cor-
da. Ipsa enī supbia: initiū oīs pcti. regina
est. habens sub se septem duces: z hec sunt
octo vitia capitalia. Que idcirco dicunt ca-
pitalia: qz habēt sub se mltā alia vitia q̄ ex
inde deriuatur. Et duces: qz habēt z ipsa

Virium anime

sub se que eis militant multitudinē vitioꝝ
Itaq; capitalia dicuntur illa vitia. q̄ de sui
ratione habet vt alia ex eis vitia sequant̄ Et
illa q̄ fm rationē sui habet vt directe īsequū
tur. dicunt̄ alioꝝ vitioꝝ filie vel soboles.
Verbi gr̄a. De īani glia statim venit p̄tētio
fm sui rationē. qz vane gl̄iosus nō vlt̄ vici:
z sic de alijs. Sūt aut̄ capitalia vitia octo
fm assignationē Gregorij. scz. Supbia. va
na glia. inuidia. ira. tristitia. auaritia. gula.
luxuria. Ex q̄b; alia innumera vitia generat̄
Deiictis aut̄ his octo. cetera p̄quiescūt: si
cut si obturat̄ fons: cessabūt riuuli. ⁸⁹ Qz etiā
hec vitia sub vna regina militāt. inuicē cō/
federat̄. inuicē auxilia p̄stāt: z mutuo sibi assi
stūt. ita vt vbicūq; vna mēte deiicta in tra/
uerit: cōduces suas ad se vocet: vt vbi gula
vicerit: sola sine luxuria nō diu p̄manebit:
z hoc ab aliquib; dicit̄ cōcatenatio vitioꝝ.
De certamine cōtra gulā. Ca. xliiii

Quidetur aut̄ incipiendū certamē cō
tra gulā. Primo qz q̄d diu gula ī no
bis dñatur: alioꝝ vitioꝝ c̄tamina
magis occulta videre nō possum⁹. Item vt
dicit Gregori⁹. multi qnq; ardua z magna
incipiūt: sed qz gulā nō vincūt: omnia que
fortit̄ egerūt: turpiter pdūt. Qui enī neq̄t

De reformatione

aliquē in ppria tra. id est. in natura carnali
debellare: quō vīcet in tra lōgiqua? Est autē
gula inordinat⁹ z imoderat⁹ appetit⁹ cibi: z
oppugnat arcē ꝓcupiscibilitatī. Si vero
ea tenuerit. qđ ex hoc poteris ꝓiecturare:
si in ꝓcupiscibilitate accēdat vehemēs. id
est: inordinat⁹ ignis desiderij ad cibū videlz
vel accelerans ad comedēdū ante tēp⁹. vel
perurgēs ad nimis comedēdū: vl' nimio de
siderio. vl' cū nimia effusione z inhesiōe cor/
dis sup cibū: hic est titul⁹ triūphalis z na/
tura gule. Statimq; introducit familiā suā
ad se z filias suas: q̄ tot sunt fm Johannē
cliniacū: vt vix possint numerari. Gregori⁹
tamē ponit istas. Scurrilitatē ꝓboꝝ. mlti
loquiū. detractiōnē. vituperiū. iēptā leticiā
lasciniā mētī z carnis imūditā. Quō he fi
lie ex ea sequant. satis patz. Iohes cliniac⁹
plures duces assignat: q̄ militāt sub gula:
scz somniū. cordis duritiā. ociositātē. risus
patrationē. ꝓtraditionē z insensibilitātē.

De remediis gule. Ca. xlv

QIrca remedia gule: vt radicalit⁹ in
telligas. ei⁹ remedia debes diligē/
ter adūtere. q̄ inq̄tū in hoīe vices
animales intēdunt. id est. cogitatio: medi/
tatio. speculatio. zc. itātū vires naturales

Viriū anime

remittunt. id ē. ꝑcupiscibilitas. Et inq̄tū
ipsa aīa se occupat circa vires suas iteno/
res: quas hīc appellamꝰ rationē. intellectu
id est. animales: intantū minꝰ ꝑcupiscit vi
ribꝰ suis naturalibꝰ. id est. appetitibꝰ coz/
poralibꝰ. Et ita oīa illa que faciūt aīam in/
teriꝰ virilitꝰ occupari sunt in viribꝰ aīalibꝰ
ꝛ que eis desiderū internū augēt: remedia
sunt contra gulam: imo contra omnia vitia
carnalia. Dinc est qđ dicit Hieronymꝰ ad
rusticū. Amā scientiā scripturaz. ꝛ carnis
vitia nō amab. Dinc est qđ dicit Johānes
climacꝰ in hac materia exptissimꝰ. qꝰ caren
tia doloris ꝛ obliuio mortis est occasio gule
Breuitꝰ q̄libet vacātia interna vl' vacuitas
a desiderijs bonis ꝛ meditatiōibꝰ sanctꝰ.
sūt oriꝰ go vl' augmētū ꝑcipuū vitiōꝝ carna
liū. Un̄ Chrylostomꝰ. loquēs de luxuria Est
inq̄t aīe vacātꝰ passio. Et bñ. In desiderio ē
enī oīs ociosus ꝑcipue intꝰ vacās a diuinis
Remedia igitꝰ sūt. timor mortꝰ: iudiciꝰ ꝛ in
ferni pene cordi ip̄ssus. si hō interiꝰ occupet
desiderū regni celoz: desiderū ꝑfectionis
imo qđlibet bonū internū desiderū: vt de
uotio: maxime compunctio. lacrima. oratio.
hec enī coz hominis intus occupāt. Et fm
Hieronymū. desiderū desiderio affectꝰ af

De reformatione

fectu expellitur. Igitur miles Christi: eiusque tibi
calcada est gula concupiscentia: et extenuenda
mens tua: non solum ieiunijs. verum etiam vigi-
lijs: lectioeque et crebra punctioe cordis
quibus se forsitan illudam vel victam reminiscit
in gemiscens: nunc horrore vitioꝝ: nunc deside-
rio perfectionis et integritatis: nunc timore
gehene: nunc spe et desiderio celestis glo-
rie accensa: tenet huiusmodi curis ac medi-
tationibus mens occupata ac possessa ipsius cibi
refectionem: non tam iocunditate concessam:
quam oneris vice impositam sibi recognoscat:
magisque eam necessariam corpori quam desiderabilem
anime sentiat attributam.

De virtute sobrietatis: et eius gradibus.

Ca. xlvi.

Sobrietas arcem concupiscentie
contra gulam debet custodire. Est enim
virtus: qua corporis alimenta cum mo-
deramine admittuntur. Et debet sobrietas
praeipue esse vigilans contra duo: videlicet ne primo
excedatur in cibi quantitate. Secundo ne exce-
datur in cibi qualitate. Sed de quantitate
difficile discernitur. Hic tamen in omnibus potest
esse continentie finis: ne quis iuxta mensuram capa-
citate sue: saturitatis oneret in gluuie: et sciat

Virium anime

q̄ melior ē ratiōabilis cū moderamine q̄ti/
diana resectio: q̄ p̄ inualla longū arduūq̄
ieiuniū: vbi postea excedit in q̄titate: vnde
eql̄e moderatūq̄ sēp̄ tenendū ieiuniū est. Et
hic p̄p̄a exp̄iētia melior est magistra: vt di/
scat hō q̄tis idigeat. De q̄litate: sunt q̄dā
q̄ semp̄ appetūt delicatiora: z est p̄cipue b̄ lu
xurie nutrimentū. Sūt alij qui z si nō delicata
appetūt: tamē alia q̄ alij: z ē vitiū singulari/
tatis. Et hos vocat Augustin⁹ in libro de
doctrina xp̄iana: sup̄stitiosos. si hoc faciūt
p̄tra cōmunē morē. Alij districte iudicāt. ad
q̄d valeat ille cibo. z quō noceat ille: z hi po
tius vitia accendūt z nutriunt: dū sanitati
carnis tantopere attēdunt: medici nō mo/
nachī: mor̄ neglectores: ciboz obfuoatores
Lōtra quos inuehit Bernardus sup̄ cāt̄.
vehemēter. Prim⁹ grad⁹ sobrietatis est: vt
patiēter iustineas z feras. cū nō habet cib⁹
ad libitū. Secūd⁹ est. etiā velle his q̄ possūt
haberi amore sobrietatis. paup̄tatis: z bo/
ni exēpli carere. Tertī⁹ est. posse abstinere si
ne difficultate ab habitis delectabilibus.

De pugna et natura luxurie.

Ca. xlvii.

Igulā nō viceris: s; ipsa te vicerit:

§

De reformatione

statim aduocat sororē suā: imo p̄mo genitā
suā. id est. luxuriā: cui⁹ aduēt⁹ iudicia sūt: p̄
que naturā ei⁹ poteris cognoscere. Statim
enī in vi concupiscibili accēdit amorē z ieli-
nationē z affectum ad feminas: aut suscitāt
mot⁹ in carne z facit titillatiōes. In hīs em̄
duob⁹ est passio luxurie. qz aliqñ magis vi-
get in carne: z hoc poteris videre p̄ mot⁹ car-
nis z titillatiōes. Aliqñ magis in aīa per
affectiōē z inclinātiōē ad actū illicitū vlt̄
ad p̄sonā affectū illicito. Et hūc motū affe-
ctus poteris cōsiderare p̄ imagines muliez
in te depictas. Si aut̄ hec bestia admittit̄
statim introducit filias suas. q̄ sunt Ecitas:
Nā sicut hō in gula hebes effi cit̄. i. nō ha-
bens clarā noticiā sed obtusā: ita in luxuria
fit hō tot⁹ cec⁹ z excecāt⁹. Scda: incōside-
ratio mortis z inferni. incōstātia cogitatio
nū z desiderioz. amor sui. z precipitatio ad
peccatū. odiū dei. affect⁹ p̄sentis seculi. de-
speratio futuri seculi.

De remediis luxurie. Ca. xlviii.

Quoniam istud vitium ē p̄ ceteris certa
mē lōgū z durū. a movero vitib⁹ nr̄is
p̄tra hoc specialiter nō possum⁹ p̄-
ficere. Unde radicale remediū s̄m Augusti-
nū i plurib⁹ loc⁹ lib⁹i p̄fessionū: z de p̄tinē-

Viriū anime.

tia: et alios sc̄tōs ē. vt hō cor suū hūillet: et
cognoscat suā fragilitatē: ⁊ hūilī rēcurrat
ad m̄iam dei. postulās ab eo p̄tinentiā cum
sapiente. Tandiu enī hoc vītio impugna-
ris donec te bellū gerere sup vires agno-
scas. Sūt plura alia remedia vtilia. Et at-
tēde h. qđ dictū fuit de gula. qđ luxuria ē aīe
vacat̄ passio. ḡ oīa illa q̄ illā vacationē remo-
uēt: sūt etiā remedia p̄ luxuriā. Sūt quedā
remedia q̄ maḡ luxuriā remouēt ab aīa: vt
p̄tritio spūs: frequēs oꝛo: p̄tinuameditatio
mort̄ et iferni: et similiū. Horū p̄missoz re-
medioꝝ ratio patet ex his q̄ dicta sūt de gu-
la. Itē rep̄ssio interiorū affectionū et malaz
cogitationū: qđ maxime fit p̄ alia deuota et
spūalia desideria. Itē sunt quedā remedia
q̄ maḡ extīguūt luxuriā a carne: vt ieiuniū.
Maxime autē ē tenēdū p̄tra hoc vitiū: eḡle
moderatūq; ieiuniū. Itē opus manūū ista-
biles cordis peruagationes coercēs. Sūt
qđdā q̄ inuāt directe p̄tra vtraz. id est luxu-
riā tā in carne q̄ in aīa: sicut est custodia di-
ligēs sensuū. Hi enī sunt fenestre: p̄ quas h
vitiū trat. Itē fuga societatis muliez. nec
familiaritatē habere cū eis. nec sol⁹ cū sola
maxime in secreto loq; nec dom⁹ eaz fm̄ Die-
ronymū frequētare. Examina igif̄ teipsum

De reformatione

an hec passio magis se habeat in te ex parte carnis an ex parte anime. et secundum hoc viriliter arripe remedia. Contra hoc vitium pugnat virtus angelica: castitas: ad quam ascendes tribus gradibus. Primus. ut viriliter cum labore abstineas ab actu carnis cum proposito sic manendi. et ne ges spiritus consensum motibus illicitis. Secundus. ut ita per remedia predicta et alia similia. caro tua spiritui subiugetur. ut rari tempteris et facilius temptatio cedet impando magis quam reluctando. Tertius gradus castitatis est. ita domitas habere carnis concupiscentias: quod vix rarissime et tenuissime sentias et tale te induisse affectum ut cum nausea et horrore inde audias vel loquaris

De philargiria. Ca. xlviii

Post luxuriam sequitur philargiria vel auaritia: quae passio verat te peccatos in defuitio. Nam raro impugnat legitime pugnantes: praesertim si degunt sub alterius cura. Remedium tibi sit: ut scias aliquam artem labore manu: victum et vestitum quaerere: illis sis contentus. Item de deo confidere quod non relinquit sperantes in se. Summa remediorum si vis ad plenum vincere: relinque omnia quae habes: et alterius cure te committe: cum alijs viuens in communi. Huic autem vitio in principijs obsta: ut non admittas defixerium cuiusque rei. Sicut enim hoc vitium in

Viriū anime.

principio facile viciſ: ita ſi ſemel admittatur
pōt cunctis difficili⁹ excludi. Prim⁹ grad⁹ q̄
p̄ficiſ ̄ h̄ vitiū in p̄ceptu mūdi eſt: nichil
habere iuſti: ⁊ diuitijs nō abuti ad peccatū
⁊ elemoſinā facere. Secūd⁹. nichil habere
ſupfluū: ſz neceſſarijs eſſe contentū. Sꝫ mlti
neceſſitatē ſuā valde aplificāt: ſz nō eſt tutū
vt homo ſibi in hoc p̄fidat: ſed poti⁹ alteri.
Terti⁹ eſt: nichil poſſidere in hoc mūdo: ſz
dūtaxat capere vſū neceſſariū ⁊ frequent̄ pa
ti penuriā in cibo: potu ⁊ veſtitu.

De ira.

Ca. L.

Ira p̄dicta vitia arcē cupiſcibilita
tis oppugnāt: quartū aut̄ vitiū qd̄ ē
ira: debellat iraciſcibilitatē. ⁊ eſt nociva be
ſtia. ſibi nocēs ⁊ alios ſcādaliſās. vir⁹ mor
tiſez: aīaz iſterficiēs ⁊ ſpiritū ſctm̄ expellēs
Et ei⁹ natura nō eſt diſſimilis vitio ſi. p̄bie
Sicut em̄ ſupbia eſt quedā iſtatio vlt̄ tumor
cordis. id ē. qdā interior eleuatio. ita paſſio
ire ē qdā p̄ſtatio ⁊ p̄motio ⁊ ſupb̄ vicina: qz
ſupbi ſūt iſtignati ⁊ iracūdi. Ita vt dic̄
Hieronym⁹ ſup eccleſiaſtē. q̄ pene ſp̄ ira ve
nit ⁊ ſupbia. Nec mīz ſi ſemp̄ mitas col
mitat̄ hūilitatē. vt nūq̄ videris vez hūilē
iracūdū. qd̄ mīz ſi ira comitat̄ ſupbiā. Et ē
aliquāto ſubito veniēs ⁊ tranſiens. Aliq̄bo

De reformatione

nōvenit subito: sed pmanet apud eos: ⁊ fit
vel rancor vel invidia vel aliqd huiusmodi.
Aliqn aut vtroq; modo. Cum aut ira vim
irascibile obtinuerit: statim introducit ibi fa/
miliā suā: q̄ sūt. rixa. tumor mētis. ⁊ tumelia
clamor. indignatio ⁊ blasphemia. Remedia
cōtra irā sunt ista. Primo os tacēdo cōpri/
mere. ⁊ accensā flāmā in corde suffocare. No
ta aut q̄ fm Ambrosiū in libro de officijs:
verus pliator eousq; per timorē meditati/
onēq; mortis ⁊ osimiliū: et maxime deuotā
⁊ punctionē: quā fm cliniacū ita extinguit
ira et indignatio sicut ignis aqua: teberet
mentē rep̄mere ⁊ mansuēfacere: vt mozum
tranq̄litas vsu quodā et affectiōe ⁊ pposito
in naturā verteret. Sed q̄diu nō potest: s;
passio mouet. rep̄mat eā sub freno rationis:
⁊ hoc fit: vt p̄mo dictū ē. linguā et alia mē/
bra refrenādo ne excedāt. Itē q̄ hō qn sen/
serit ⁊ motionē: statim admittat rationē: ⁊ at
tēdat q̄ nociua sit ira: q̄ taveniāt inde dāna
q̄ q̄si semp comitat tristitia ⁊ lesa p̄sciētia:
scandalū p̄rimoz. offensio dei et osimilia.
Si hō vt dicit Ambrosi⁹. passio adeo sit vas/
lida vt nequeās eā rep̄mere: tūc fugias vel
localit vel alijs te occupato. Multū iuuat
⁊ tra ira: si quotiens q̄s ira excesserit: iā sō

Viriū anime.

pita & motiōe seipm dure redarguat & rep̄/
hēdat. & humiliter se reū det. toto corde ve
niā ab illis petēs quos offendit. Grad⁹ aut̄
q̄b⁹ s̄ irā ascēdit. patēt ex dictis. Pr̄mus
est. ire resistere. cōhibendo linguā et cetera
mēbra ne excedāt foris. Secūdus. cū hō
iā p̄ exercitiā didicit nō turbari ex aduersis
s̄ est q̄si i loco munito nō curās ea q̄ sibi fiūt
p̄traria. Tertius est. gaudere i tribulatiōib⁹
gloriarī cū assunt. et desiderare cū desunt.

De inuidia & ortu ei⁹. Ca. Li.

Quintū certamē est p̄tra inuidiam:
quā br̄s Gregori⁹ ponit int̄ vitia
capitalia: eo q̄ ex sui ratiōe habeat
vt alia vitia i de sequant̄. licz Cassian⁹ et Isi
do⁹ eā int̄ capitalia nō enumerāt: eo forsi/
tan q̄ ip̄a ex vicio capitali suā ducit originē
Ut aut̄ hui⁹ vitij naturā p̄ suū effectū in te
p̄prehēdas. scire debes q̄ inuidia est de bo
no alteri⁹. Inuidie enī obiectū est bonū fra
ternū. inq̄tū est sibi malū. Hoc aut̄ dupli/
citer contingit vel tripliciter. Uno modo in/
q̄tū sibi iminet malū. et sic inuidem⁹ q̄ ini/
mic⁹ noster vel aliquis qui nobis nō placet
fit noster p̄lat⁹. timētes ne nos dep̄mat: et h̄
in casu stare sine peccō. Alio modo: inq̄tū
respicim⁹ bonū p̄ximī: nō q̄ sibi inuidem⁹

De reformatione

illud: sed qz dolemus nobis abesse: z hoc est interdū bon⁹ zelus. Tali enī iuidia debem⁹ oēs tendere ad humilitatē: caritatē z obedētīā. Aliomō fit istud. inq̄stū bonū fratris est diminutiū nre p̄cipue glorie. Unde iuidia est p̄cipue circa illa in quibz glia consistit. Un̄ generalit̄ vanegloriosi z pusillanimes sunt iuidi. qz isti timēt iminui gloriā suā: illi facili⁹ timēt se supari. Hec iuidia vbiqz venerit: filias suas tādē secū adducit. q̄ sūt odiū: susurratio. retractio. exultatio in aduersis p̄ximi z afflictio in p̄speris eius.

Quomō ad dilectionē proximi peruenitur: et seruatur. Ca. lii.

Iuidiā nō dilectio p̄ximi expellit ideo de ip̄a dilectioe p̄ximi aliq̄ dicam⁹. Et p̄mo q̄bz medijs dilectio nē iter nos mutuo suare possimus. Deinde quōq̄libet talē se exhibere debeat. vt ip̄e diligat ab alijs z alios ip̄se diligat: z ex his sufficientē remediā iuidie apparebunt. De p̄mo scias. qz nō p̄fecta z idirrupta dilectio solū int̄ tales inuolabiliter suat. q̄ sunt vnius p̄positi: vni⁹ velle z nolle. z q̄dametovitijs oibz expurgati: vt ī xvi collatiōe patz dicit. Et ita sūma erit dilectio in patria: z fuisset

Viriū anime.

¶ In paradiso: si nō p̄m̄ hō cecidisset. Attamē
sūt q̄dā media q̄b̄ dilectio int̄ nos acq̄rit̄:
sua et si nō p̄fecta. **P**rimū ē: q̄d̄ et in die sū /
mū est remediū. vt vnusq̄sq; toto corde oīa q̄
mūdi sūt. ex q̄b̄ p̄tētio. rixa vel iuidia oriri
possit. cordialit̄ despiciat et calcet: siue sint
diuitie siue honores. **S**c̄dm̄: ne q̄s sapiēs
sibi seq̄t̄ p̄p̄a volūtate: nulli acq̄scēs. et hoc
causat max̄ie discordiā et rācorē. **T**ertio: vt
sciat hō oīa q̄ vtilia sūt ac necessaria postpo
nēda bono caritatis. **N**ā si habēa fidē ita vt
mōtes trāsserā: si liguis āgeloz loqr̄ et hoīz
caritatē nō habueronichil michi p̄est **I**deo
sup̄ oīa exercitia in oīb; operib;: p̄e oībus
debem⁹ querere caritatē fraternā. **N**ec est
aliquod q̄d̄ tantū angeli et dñs angeloz in
nobis inuenire desiderant: sicut fraternā
vniōnē et mutuā caritatē. **Q**uarto: vt vnus /
quisq; iracūdiā sūmope et aliā quib; frat̄e
offendit caueat et deuitet. **E**t si quando ī
frat̄e excesserit: humilit̄ satisficiat: et si frat̄
cōtra eū sine causa rācorē p̄cepisset: q̄ntum
in ipso est ipsū studeat pacificare. **N**ec ha /
bētur in xvi collatiōe patrū. **S**ed videam⁹
q̄ sunt illa q̄b; inter mūdānos carnalis vel
officialis amicitia nutrit̄: et q̄ ipi vtunt̄ in va
nitate: nos vertam⁹ ad meritū gl̄ie et ami /

De reformatione

amicitiæ augmentū. Dicit autē augustinus .iiij. libro
p̄fess. q̄ ea q̄ amici seculares in amicis q̄rūt
sunt colloq̄ et p̄ridere. et vicissim beniuole
obseq̄. simul legere libros dulciloq̄s. simi
nugari: et simul de honestate: et p̄similia. Ita
sunt aliq̄ habētes amicitia nō spūs dei: licet
tamē nō turpē vel nociuā: q̄ simul cauēt mu
tua offensionē et se inuicē palpant in vitijs
Nō autē talis inf̄ nos debet esse amicitia.
Audi Hagonē de h̄ bene tractatē in libro de
amore. Fruamur itaq̄ nos inuicē in sanctifi
catione: vt sciat vnusq̄sq̄ vas suū possidere. et
ppriū corp⁹ in sanctificatione et honore: nō in
passione deiterij fruamur in iusticia: vt in spū
libertatis mutuo nos coerceamus. mutuo
corripiam⁹. q̄ meliora sūt vulnera amici: q̄
fraudulēta oscula inimici. Ergo si mutua de
lectat verborū collatio: fiat s̄mo de morib⁹
fiat s̄mo de sc̄pturis: nūc de miserijs hui⁹ vi
te īgemiscam⁹. nūc de spe futuroꝝ bonoꝝ cō
gaudeam⁹. nūc mutui secreti reuelatione re
creemur: nūc simul ad illā beatā visionē iesu
ac bona celestia suspiram⁹. Si vero nōnūq̄
utile ē. tēsū animū ad inferiora quedā et iocū
cūda laxem⁹. Sint laxamēta illa plena ho
nestat̄. vacua leuitat̄. et si careāt nimio pō
dere: non tamen careant edificatione: hec

Viriū anime.

Hugo. Et ita etiā curis sūt gaudia īterpo-
neda: z maxie in fr̄ amicos. dulciz deuoto col-
loquio sollicitudinū z curaz obliuiscamur
z tūc maxime decet vt letā faciē pferam⁹. Et
hec sunt nutrimenta caritatis: ita tamē vt vi-
tia nō palpem⁹. s; humilit̄ z benigne de vitij s
nos mutuo īcrepem⁹. Hoc enī fm̄ Hierony-
mū. est maximū signū dilectiōis. si etiā de
minimis q̄buslibet excessib⁹ fr̄ez corripiam⁹

Igit̄ admoneam⁹ primū de pctis: de morib⁹
īordinatis: de v̄bis iocosis. duris. vanis. z
psimilib⁹. Et quē viderim⁹ excedere in spūa
lib⁹ exercitijs: reducam⁹ ad viā: admoneam⁹
m⁹ de passiōib⁹. duritia. singlaritate. z hui⁹
modi. **I**git̄ vt dicit Bernard⁹. ferueat etiā
nob̄ zel⁹ iste. ferueat amor iusticie: odiū inī-
q̄tat̄. Nemo frat̄ vitia palpet: pctā dissim-
ulet nēo. Nemo dicat. Nuq̄d custos fr̄is
meisū ego⁹. Nemo qd̄ i se eq̄nimit̄ ferat: cū
viderit ordinē de p̄ire: minui disciplinā. Est
enī ps̄ctire. silere. cū arguere possis. z scim⁹
q; similis pena maneat faciētes z ps̄ctiētes

Qz ita se hō habebit vt diligat z di-
ligatur ab oib⁹. **Ca. Liii.**

Nichil itaq; melius est. q̄ vt deum z
primū diligas. et mutuā caritatem

De reformatione

habens. Nichil vtili⁹ q̄ vt tu ab alijs dili-
garis. Primū claz est: qz ī dilectiōe actiua
id ē. q̄ diligim⁹ nos: cōstitit legi's īpletio z fi-
nis p̄ceptoz. Scdm̄ dīc̄ Ambrosi⁹. Itaqz
p̄mo inq̄t puro oēs diligam⁹ affectu: cauea-
mus oēs offēsiōes: sim⁹ oībz fideles ī au-
Etilio tpe oportuno ī infirm'atibz sim⁹ oībz
fideles ī cōsilio cū īndīgētibz ī tēpratiōibz
gaudeam⁹ cū gaudentibz: facile cedam⁹. li-
bēter obsequamur. Si ita ipsi oēs diliga-
m⁹: idē sentiētes. idē volētes. nosmet ipsos
ī caritate pdentes: facti oībz oīa caritatis
affectu. infirmis infirmī. fortibus fortes:
haud dubiū quī ab oībz diligamur. Nichl'
enī s̄m̄ Augustinū tm̄. puocat ad amandū
alios: qz si nos pri⁹ puocauerim⁹ amado. Igit̄
Si vis amari ama. vt qdā ait. Audi quō de-
bem⁹ nos redere amabiles. Ait celestis Am-
brosi⁹. Itaqz id agam⁹ vt cū sedulitate omē-
dem⁹ estimatiōē opīniōēqz nr̄az. At p̄mū
placiditatē mēt̄ z animi benignitatē īflua-
mus ī affectu hoīm. popularis enī grata ē
oībz bonitas: nichilqz tam facile humanis
sensibz illabit. ea s̄ māsuētudīne mox: ac fa-
cilitate: moderatiōēqz p̄cepti z affabilitate
fmonis: s̄boz qz honore ac paciētia fmonū
modestieqz adiūuet gratia īcredibile q̄tum

Virium anime

perit ad cumulū dilectiōis. Igit̄ fm̄ Bernar-
nardū. Exhi be te iter fratres officiōsū. affe-
ctuosū. gratū. humilē. tractabilē. infimīta-
tes eoz tā corporū: q̄s aīaz libenter suppor-
tans. Inua obsequijs: p̄forta colloquijs cō-
silijs i forma. oratiōib; foue. Itaq; si sic fe-
cer; p̄bas te diliger. itaq; ab oib; diliger;

De accidia: z remedia. Ca. liiii.

Ertū certamē est p̄tra accidiā. Cui⁹
natura ē vt tediū boni generet: ani-
mi torpore cause: mētē grauet tristi-
cia: ad sōnū z dissolutionē icli net: horrozē
loci z celle fastidiū: fratrū p̄ceptū z aspna-
tionē gignit: nil operis libet. maxime spūa-
lis: nā iterdū opus manū arripit: z possit
spiritualia. orationē et cōsimilia reliquere.
Hui⁹ filie sūt malicie. id est. volūtas machi-
nādi malū. desperatio. pusillanimitas. ran-
cor. id est. odiū iūeteratū: torpor circa p̄ce-
pta dei: euagatiō mēt; circa illicita. Sūmū
remediū p̄ accidiā est. nūq; cedere: sed repu-
gnādo accidie obuiare: z eā vincere laborā-
do. At tamē potest homo opa sua variare: vt
nūc oret. nūc legat. nūc meditef: vt si vnū
nō sapit. sapiat aliud: sic febricitātū gustū in-
fectū habētū apponūtur multa fercula: ita p̄
tediū cordis: valet varietas actionis. Item

De reformatione

valet p̄p̄ctio. Qui enim luget seip̄m: nōnoh
uit accidiā. ait cliniac⁹. Itē liget iste tyrāh
n⁹ mēoria offensionū z delictorū. z p̄cuti a rope
manuū: z intēta meditatiōe futuroz bonoz

De tristitia z pugna cōtra eā. Ca. lv

Nota q̄ tristitia mala duplex ē. Nā
quāq̄ dicit tristitia generalit̄: ita vt
verset̄ circa omēs passiones. Nā in
omni passiōe est inuenire tristitiā z delectati
onē. s̄m q̄ suū obiectū adīpiscit̄ v̄l ab eo re/
pellit̄. Et hāc superabis tristitiā. inq̄tū s̄m h
gula vitia extirpaueris: si mltū multū: si pa
rū parū: si oīa. ipsam necas. sed ad hoc q̄s
idone⁹. Alia est tristitia specialis. scz circa
diuina tediū: z ista potest cōprehendi sub
accidiā. Tristitie origo difficult̄ est cogno/
scibilis. eo q̄ tā multas habet origines: oīa
videlicet vitia et affectiōes. Cōtra hec duo
vitia. tristitiā et accidiā. pugnat caritas dei
que nūq̄ est ociosa cōtra accidiā. et cui⁹ fru
ctus est gaudiū p̄tra tristitiā. Ad quā cari/
tatē triplici gradu p̄ueharis. Prim⁹ est. sic
vti licit⁹ z cessis. vt tñ illicita denites. Se
cūd⁹. feruētiori desiderio oīa q̄ dei sūt studio
se facere: z i se z i alijs pmouere. Tertio est
tanto affectu estuare ad deum. q̄ sine ipso

Viriū anime

quasi viuere nō possis. Valet etiā ̄ tristi/
ciā: deuota ꝑfabulatio in bona societate: me-
moriam benignitatꝝ z mīe dei: Itē deuotus
cantꝝ. vt dicit iacoby.

De vana gl'iaz pugna cōtra eā. c. lvi

Ioia ꝑdicta vitia viceris. qđ sine
maximis laboribꝝ z mltꝝ doloribꝝ nō
fit: si tamen fit. tūc āpliꝝ necesse est
a vana gl'ia cauere. Nec enī occulte ꝑtutibꝝ
se ingerit: ita vt vix a spūalibꝝ semp valeat
ꝑprehēdi. Hec est multiformit vana: semp
z in oībus vanitatē ingerens. in vestitu. in
apparatu: in loquela: in taciturnitate. Si
veste ꝑciosa īdurꝝ fueris. at est. si hūili. āpliꝝ
gloriatꝝ. Si loqr'is gaudet. qđ bene dixeris
Si taces. laudat te. velut humilem. Ipsa
semp suggerit. z magnū desiderū īgerit ad
illa in q̄bꝝ laus z honor ꝑsistit: etiā ꝑ magna
pericula z labores: z maiorē fortitudinē dat
suis amatoribꝝ: q̄ sp̄s celestꝝ beatitudinis
veris ꝑliatoribꝝ. Ipsa est q̄ multis tm̄ desi-
derium ingerit. vt si ignores: putes sp̄i-
tū sanctum. vltra communem cursum cor-
di illius superabundanter et contra ordi-
nem caritatis influxisse: ita vt aliquis pau-
per: miser et nudus. virtutibus. vacuus.
passionibus plenus: multos velit ꝑt desi-

De reformatione

derat de sua paupertate locupletare. Tātū enī
desideriū i gerit: vt refrenari nesciat: nō acq̄
escat silijs. Uex. audiam⁹ sup hoc exēplū
vt cautiores circa hāc suggestione reddam⁹
Audi q̄sto desiderio tales ferueāt Plen⁹ sū
inqt heliū arrogās: z coartat me spūs vteri
mei. En vter me⁹ q̄si mustū abqz spiraculo
qd lagūculas nouas dirūpit. loquar z respi
rabo paululū: aperiā labia mea z respōdebo.
D q̄sto ardebat iste desiderio: sz vane glie.
Uidebat eī fm Gregoriū. sc̄tōs p̄dicatores
p locutiōe sua venerari. iteo locutiōis eorū
celitudinē z nō utilitatē intētiōis imitari
cupiebat. Neqz eī h̄ amauit qd illi. sz h̄ sū /
mope appetiuit. vt clar⁹ hoīb⁹ ostēderet Nec
eadē bestia suggerit qdū clericat⁹ p̄biterij
vl' diaconat⁹. si q̄s tñ velle eū cogere: nā p
se nō vult ne ip̄e videat appetere. Uide sup
h̄ exēplū i libro de institut⁹ cenobioꝝ cassiani
Nō possūt varietates hui⁹ bestie explicari
sz vbicūqz piceris eā: sēp stat aculeo recto
sicut tribul⁹. Ipsa est sicut alliū: q̄tiēs vnū
tegnē remoueris: aliud adhuc habet iteri⁹
Ubi aut ip̄a itrauerit: matrē dolosā sequūt
filie puerse: q̄ sunt inobediētia. p̄tentio:
iactātia. hypocrisis. p̄tinacia. discordia. no
uoz p̄sumptio seu inuētio. Quā vanā gliaz

Virium anime

si vincere desideras: caue summo studio: ne
quicquam in intentione vane glorie incipias facere: cogitas
illud saluatoris. Recepterunt mercedem
sua. Et illud. Quomodo deus dissipauit ossa eorum quae
hominibus placet: confusi sunt: quomodo deus spreuit
eos. Et illud. Si adhuc hominibus placere
christi seruus non essem. Secundo debes niti: quod
bona intentione incepisti. simili custodia ab iniqua
natione vane glorie custodire. Item quicquid sin-
gulare est. et vnde laus et gloria posset acquiri
semper vitandum est bellati contra hanc bestiam: nam
idei nutrit. Principium peruationis vane glorie secundum
cliniacum. est custodia oris et amor ignominie
Medium vero est periculis omnium vitiosarum intellectua-
lium ad inuentionem vane glorie finis tamen si finis:
et abisso vti que est finis. ea que sunt ad ignominiam
presumpta. contra multitudine miserabiliter ad-
uenire. Chrysostomus. Unicum vaneglorie re-
medium est. orare deum ut ipse te liberet.

De pugna contra superbiam. Ca. lviij

Ultimo aggredienda est ipsa superbia vi-
tiorum regina. vitiorum radix. virtutum oris
deuoratrix: que tante est fortitudinis et
seueritatis. ut luciferum eijceret de celo. Atta-
me puer dauid confidens in domino per humilitatem:
goliath quocumque esset stature enormitate erectus
rauit. Est autem superbia duplex. Una spiritus
h

De reformatione

lis: pulsans virtuosos de perfectione. Alia carnalis. quae minus perfectos pulsat de aliquo excellentia exteriori. Nam natura prima est in corde suo magna merita sibi depergere. speciale gratiam sibi attribuere: quantum se deo diligat cogitare: mirari quod non faciat miracula: turbari quod deo non datur sibi nescio quid speciale: alios velut carnales despicere. etc. Et haec est multum periculosa pro quibus vitia carnalia. Nullum vitium est quod ita omnem virtutes exhauriat: cum contraque iusticia et sanctitate hominum expoliet quemadmodum huius superbia malum. Qui autem huius nequamissimi spiritus laqueos vult euadere debet in singulis virtutibus in quibus se seferit proficisse dicere ex sententia. Beata dei sunt id quod sunt: et cogitare deum esse quod operatur in nobis velle et proficere: pro bona voluntate. Item diligenter considerare: quod bona nostra non sunt a nobis: sed dona dei de quibus districte rationem sumus reddituri. Item quantum multum malis bona nostra sunt permixta: tepiditate: hypocrisis et huiusmodi. Item considerare quantum multa sint in nobis mala et vitiosa. Item attendere meliores nobis homines et angelos: ut ita in comparatione eorum vilescamus nobis.

De carnali superbia. Ca. Lviii.

Carnalis superbia his indicibus demonstratur. Est enim clamorosa: amara dum tacet: et idi gnabunda. dissoluta in leticia. risus

Viriū anime.

ei⁹ irritiōabilis ⁊ sine causa: ī tristitia est se-
uera ⁊ dura. rephēdit cū rācore nō ex p⁹pas-
siōe. p⁹ba p⁹fert passim sine aliq⁹ cordis g⁹ui-
tate vl⁹ pōderatiōe: expers patiētie. caritat⁹
aliena. Audact⁹ iūuat. s⁹ pusillan⁹ m⁹ iū-
riā parit: difficult⁹ alicui obedit. exhortatōes
recipe sp⁹nit. In p⁹pa voluntate p⁹manēs. sēp
vl⁹ p⁹pa statuere: nūq⁹ alteri⁹ diffinitiōi ac-
q⁹escere. Nō vult p⁹siliū ab aliq⁹ recipere: ma-
gis sibi credēs q⁹ sapiētiorib⁹. Hui⁹ remediū
pmū est. obediētia simplici corde suscepta ⁊
hūilit⁹ exhibita. Scōz vt ī timo cordis affe-
ctu frīb⁹ n⁹ris hūilitatē exhibeam⁹ ī nullo eos
ledere acq⁹escētes. Itē sp⁹ niti nos exercere
ī humilib⁹ opib⁹. vilib⁹ ⁊ respectis officijs
puta mīstrare ī coq⁹na: lauare scutellas: pur-
gare domū: sēp officia viliora eligere: hūili
habitu: humilib⁹ gestib⁹ īcedere: hec si ī cō-
suetudinē venerit: cor ad hūilitatē īclināt.
Itē honorē fugere: mag⁹ sp⁹ eligere ministra-
re q⁹ ministrari. Supba vocabula ⁊ nomē
iactatiē etiā a p⁹pa familiā deuitare. Itē oīa
signa ⁊ q⁹q⁹ facta: iactatiā vl⁹ vanitatē p⁹cedē-
tia declinare. Humilitas q⁹ p⁹ supbiā pugnat
tres grad⁹ habet. Prim⁹ grad⁹ est. vt hō se
ipm cognoscat īfirmū. īopē boni. vitiosum: ⁊
si quos alios habet defect⁹: ⁊ nō eleuet se

De reformatione

supra se Secūdo ē. cū hō talē se desiderat ab alijs reputari. q̄lē ip̄e se noscit in v̄itate. scz vilē. in op̄e. sup̄bū. z huiusmodi. Tertio est. q̄n hō etiā in magnis v̄tutib⁹ z honorib⁹ nō extollit: z nichil ex h̄ sibi blādīt. totū ī illū refundēs a quo totū accepit: z ei in ītegrū restituēs. Talis fuit hūilitas xp̄i. z talis ē sanctorū angeloz in gloria.

De quattuor in oībus exercitiis spūalib⁹ attendēdis. Ca. lix.

Quod impediōse dixim⁹ quōvires aīe debeat z possūt z p̄ sc̄tā exercitiā reformari. z ad quē si nē: z p̄ q̄ mediā debent am⁹ n̄ra exercitiā dirigere z ordinare. Unū adhuc in fine adiūgim⁹. qd̄ deuoto cudenti ī stadio nō puenit īguorari. Hoc autē ē. vt scias penes q̄ debeas tua exercitiā regulare z examinare. Itaqz scire debes z diligēt̄ notare: q̄ ī regulādis z examinādis tuis exercitijs an tibi pueniāt z expediāt: q̄tuor exēplaria debes īspicere ne possis errare. Primo ergo attende: q̄ tua exercitiā diuīs sc̄pturis: dictis sc̄toz z exēplis sint cōcordātia. Scdm̄ enī b̄ti Job sentētīā. semel loq̄tur de⁹ ī scripturis z sc̄do idip̄m nō repetit ḡ scripturas. Itaqz q̄cqd̄ sc̄pturis dissonat: nō īmerito ē suspectū

Viriū anime.

Sz qz plures sc̄pturas ad suū sen sū trahūt
nō aut suā volūtātē ad sc̄pturas retorquēt
vñ sepe eos p̄tigiterrare. Hic etiā sc̄do expe
dit. vt tua exercitia exponas alicui hominī
illumiatō z purgato. z cū eo de his p̄feras.
Un̄ qdā. Ante oīa inq̄t: illd̄ q̄rant z faciāt
x̄po iesu seruire volētes: vt et loca et modōs
et mores et īstitutiōes et adiuētiōes et stu
dia sibi p̄s ueniētes eligāt: p̄ sp̄ualiū patz
obediētīā z familiarē deo ipsoz cogitaciōē
Sz nō oīb̄ quo ad h̄ de tua p̄sciētīā p̄fide:
sunt enī senes q̄ nō p̄ficiūt. Tertio in vni
cuiusqz exercitijs h̄ erit adūtendū. vt fm̄ di
spositiōē exteriorē z interiorē: z statū ei^s sint
ipsi expediētia atqz p̄ficua: nō enī oīb̄ p̄ue
niūt oīa: neqz q̄ p̄ueniūt eā oīb̄ p̄ueniūt: sz
magnī maḡ onera portēt: paruis aut tuti^o est
paruū onus. Ut aut scias q̄ tibi magis sint
p̄ficua duo debes attendere: scz īclīnatiōē
tuā vitiosā. de q̄ superi^o dicebat: z ita ordina
exercitia tua: ne illa fortificet z tu p̄cliter
sc̄do tuā īclīnatiōē virtuosā: vt in veris
p̄tutib̄ ad q̄s apli^o fueris īclīnat^o. te exer
ceas affectu seruētiori: nā in talib̄. ceteris
parib̄: salua semp̄ humili et p̄opta obediē
tia: maḡ p̄ficis. Un̄ beat^o Ambrosi^o i libro
de officijs. Querēdū inq̄t: in omni actiōe qd

De reformatione

personis ueniat: temporibus et etatibus. quod etiam singulorum ingenis sit accommodum. **S**epe enim quod alter decet alter non decet. Aliud iuueni aptum aliud seni: aliud in periculis: aliud in rebus sceleratis hec **Ambrosius**. **Q**uarto debes attendere: ut tua exercitia non sint temporanea. id est. tantum ad tempus permanencia. sed usque ad finem tuum. scilicet puritatem cordis iugiter te ducetia. **S**unt quaedam quae nunc habent uoluntatem: nec illud. nec se sic exercet. nec sic. in nullo fixio omnia arripientes. permanentes in nullo. id est. in neutro proficietes. **D**e quibus dicit **bernardus**. **S**uspectam habeo leuitatem: quae id sepe quod facile uolumus ante quam plerumque. experiri in animum. uno prope momento id ipsum et cupientes et respuentes: tam leuiter quam inrationabiliter. **Q**uales utique frequenter non experimur paucos: quae una uix hora in una uoluntate durantes. aura leuitatis impulsis: uagi et instabiles: hac et illac mutant per experimento iudicium: imo sine iudicio fluctuant. tot de se consilia presumunt quae loca reuerti: semper quod non habent cupientes: et quod habent fastidientes. hec **bernardus**. **S**ic enim leges publice sine magis ratione mutari non debent. eo quod populus iam assuefactus sine labore eas suat. et nouas difficultate arripet. **I**ta et tu exercitia tua continua. **M**edicina crebro mutata turbat. non sanat. **N**on ualescit plata quae sepe transfert. **N**on praestit: nec corpori accedit

Virium anime

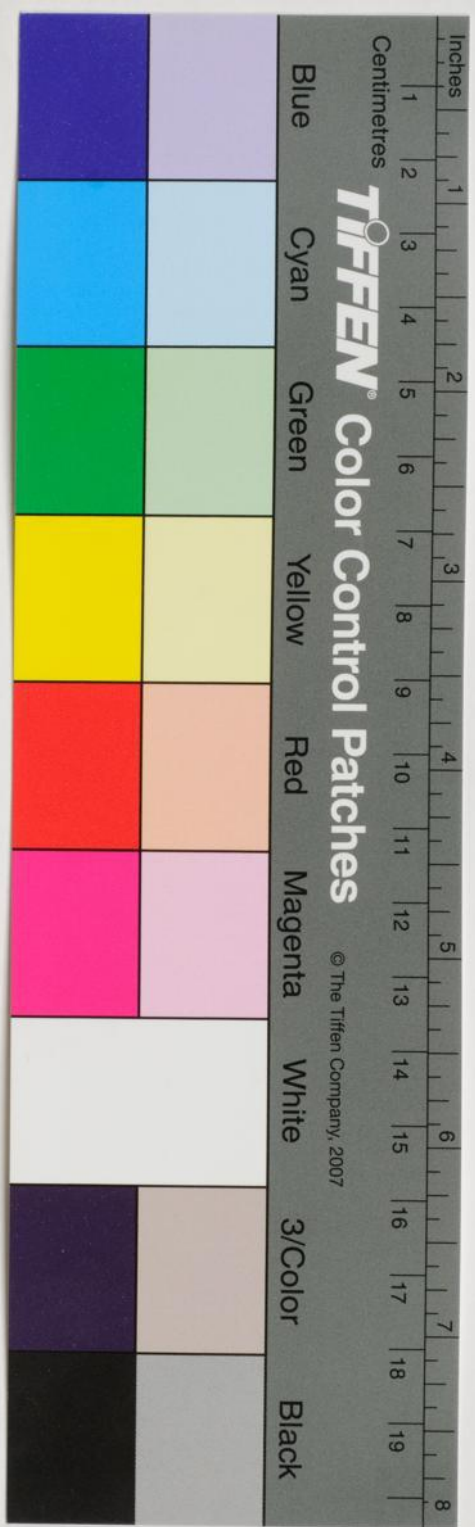
cibus qui statim sumptis eicitur. Unde dicit in collationib⁹ patrū. Unicuiq³ utile est vt scdm̄ propositū qd̄ semel elegit sū mo studio et diligentia ad operis incepti perfectionē puenire festinet. et nequaq³ a sua quā semel elegit pfectione recedat. Itaq³ sic ordina tua exercitia. vt in eisdē pleue/rans: post hui⁹ exilij incolarū. multis ornatus virtutib⁹ et sanctis opib⁹. dign⁹ itroire in gloriam eterne beatitudinis inueniaris. Amen.

ExPLICIT tractat⁹ bon⁹ et valde deuotus maxime pro religiosis. z etiā alijs vitā suā emēdare volentib⁹. qui intitulatur. De reformatione virium anime. Anno domini M.cccc.xciii.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

TIFFEN® Gray Scale

© The Tiffen Company, 2007

- R
- G
- B
- W
- G
- K
- C
- Y
- M

- A** 1 2 3 4 5 6 **M** 8 9 10 11 12 13 14 15 **B** 17 18 19

